

Български Книжици.

повременно списание

на

БЪЛГАРСКЪ-ТЪ КНИЖНИНЪ.

Урежда са

отъ

ДИМИТРИА МУТЪЕВА.

ЧАСТЬ II.

МАША: КНИЖКА ВТОРА.

Съдръжание:

- I Житиѣ Свети-Климентово.
- II Кратко изслѣдованіе на българскъ-тъ древность.
- III За изворъ-тъ и отечество-то на глаголитскы-тъ слова.
- IV Български народни пѣсни.
- V Съвременна хѣтопись.

БЪЛГАРСКИ-ТИ КНИЖИЦИ:

издавайтъ ся два пѣти въ мѣсяць-тъ на 5 и 20 число.

Цѣна-та на годишно-то издание (24 Книжки) іе:

Въ Цариградъ 5 медж. сребрѣни.
По всичко-то Турско 5 $\frac{1}{2}$ м. ср.
Въ Сръбиѣ, Влашко и Молдавиѣ 6 меджид. сребрѣни.
Една-та Книжка сама $\frac{1}{2}$ м. среб.

№ 10.

ЦАРИГРАДЪ — ГАЛАТА

Въ Книгопечатницъ-тъ на Д. Цанкова и Б. Миркова.

1858.

ИЗВѢСТИЕ.

Читатели-ты ся молижтъ да имжтъ снисхождение за дѣто не излизжтъ Книжици-ти на отредено-то си врѣмя. Причина-та је че главный-тъ имъ уредникъ отсутствува за два мѣсяца отъ Цариградъ.

Оныя лица, кои-то сж дали или ще дадѣтъ отъвѣднѣжъ десять турскимъ лири, ще земжтъ догдѣ сж живи безъ никаквж заплатѣ Българскы-ти Книжици и по једно тѣло отъ всѣкж книгж, кожд-то ще издаде Българ. Книжина.

Оныя лица, кои-то сж дали или ще дадѣтъ отъвѣднѣжъ пять турскимъ лири, ще земжтъ догдѣ сж живи съ половинж заплатѣ Българскы-ти Книжици и по једно тѣло отъ всѣкж книгж.

Оныя лица, кои-то сж дали или ще дадѣтъ отъвѣднѣжъ једнж лирж турскж ще земжтъ догдѣ сж живи безъ заплатѣ по једно тѣло отъ всѣкж книгж не поголѣмж отъ 5 (пять) типографически листа, като заплати разнос-кы-ти на возеніе-то имъ, а за поголѣми-ти, ако ты приемижтъ, ще заплацжтъ относительно повече-то отъ пять-тѣхъ типографически листа: а за Периодическо-то Списание ако го земжтъ, ще плацжтъ једно бѣло меджидіе по малко.

Б. Д. Главво-то Настоятелство на Българ. Книжницима има си печать, и все, що ся дава отъ странж-тж му - было запись или книгж - ще носи должнж печать. Безъ тоја печать всичко дадено отъ странж-тж му чете ся незаконно.

Базгарскы Книжици.

ЧАСТЬ II.

1858. МАИНА.

КНИЖКА ВТОРА.

ЖИТИЕ СВЕТИ-КЛИМЕНТОВО.

(Виждь Чяс. II. Книж. N° 9, страницъ 6.)

За своя-та синовна любовь къмъ небесній-отъ свой отецъ и самъ би возлюбленъ отъ Бога и прославенъ со чудотворна благодать. Когда еднождь се вратъаше отъ Главиница въ Охридъ, за да видить твърдо ли пребиваесть жители-те въ страхъ Божій, и за да побеседувать на свобода со своята любезна обитель, на пѣтъ два разслабленіи, отъ кои-то едній-отъ беше лишенъ отъ зрѣніе-то, возбудиха состраданіе въ кротка-та му душа; но смиреніе-то го удържа на неколко време отъ да имъ даеъ духовна помощь, зацо толко се стараваше за да останетъ исцеленіе-то тайно, колко тие желеаха да приимать исцеленіе. И като разгледа хубаво около себе и не-

виде никого, тога възведе молитвенно очи-те си и рѣци-те конѣ небо и после тоа се прикосна съ преподобни-те си рѣци до тѣла-та на разслаблени-те и съ Божественна сила възбуди въ нихъ крепость; а на слепий-отъ му врати зреніе-то, за кое-то онъ гърмогласно прослави Бога. Но исцеленіе-то неможеше да остане тайно отъ човецы-те, оно видено би отъ одного отъ служители-те Климентови, за кое-то, пощо разуме онъ, обличи служител-отъ за таквй-отъ неговъ поступокъ и строго му запрети отъ да разгласяватъ чудо-то до где е живъ онъ.

Наконецъ, бидеещи одоленъ отъ старость-та и изнуренъ отъ трудове, помисли да се остави отъ епископство-то, не защо се уклоняваше отъ служеніе-то, на кое-то Духъ Светій го постави, но отъ благоговѣнъ страхъ да не се разоритъ дѣло-то Божіе. И така дойде при царь-отъ и му велитъ: « преблагочестивій цару! Догде тѣлото ми помагаше за да се труда и грижа за църковни-те работи, кои-то, споредъ мое-то убежденіе, се по тежки отъ царски-те, до тога я го находехъ предосудително и не прилично да остава църковь-та Божія, която онъ ми я вручилъ мене; защо толко на наемникъ е свойственно да бегать и да оставать овците, кога видитъ да идеть вълкъ-тъ; а мене що ме понуждаваше да остава стадо-то Божіе, кога невидя никаковъ вълкъ? За тоа до сега я неоставихъ, но сега како ти самъ видишь, що старость-та и много други всекакви болести ми отнимать силите, погрижисе за църковь-та и постави правитель, кой-то да иматъ за едно со духовна-та сила и крепость тѣлесна, и така да можетъ да прииметь на себе попеченіе за църковь-та. Исполни тоа последно мое желаніе; остави ми последни-те ми дни да побеседува со себе и со Бога; позгодно жилище нахожда за себе манастирь-отъ; зате позволи ми да си умра тамо; можа ли я сега въ тая старость да предстоива за такви работи, които имаеть нужда въ много покрепки членови отъ мои-те? Апостолъ Павелъ

епископство-то го нарече дѣло, отъ което, по тая иста причина, требеть де се тегметъ всекой, който ставатъ совершенно неспособенъ за дѣло. Не остави еще при животъ-ти моя пакъ да начнетъ да повенуватъ пърковъ-та, коя-то процвете и се возвиси въ мое-то правленіе; но сохрани нейзино-то благоленіе, како що рекохъ дай управление-то на други отъ мене по силни и по способности. Страхъ ми е да не некако отъ слабостъ-та моя работите дойдатъ въ лошо состояніе ». Царь-отъ, бидещи поразенъ отъ тие нечаяни слова, така му отговори: « що велишь ти отче? можа ли я, уще при живость-та твоя, да гледа другъ да седитъ на овой престолъ? Можа ли я да лиша царство-то свое отъ твои-те архипастирски благословенія? Отречуванье-то твое отъ епископскій-отъ престолъ за мене е неприятно предзнаменуваніе, що и я ще се лиша отъ царскій-отъ престолъ. Да не съмъ оскорбилъ твое преподобіе съ незнайно некое согрешуванье; а ти, можеть бити, като щадилъ насъ какъ отецъ, не сажашъ да обявилъ мой-отъ преступокъ и криешъ истина-та причина подъ видъ на слабостъ-та ви? Кажими, молати се, я су готовъ да изгледа тоа нещо и како синъ да изврача болестъ-та на свой-отъ отецъ. Ако пакъ за нищо неможешъ да укоришь насъ, защо самъ искашь да уядувашъ тия, кои ни во що не уядиле тебе? Ни на клиръ-отъ можешъ да се плачешъ тѣмъ не те слушатъ, зашто ти самъ, като си не родилъ чрезъ Евангеліе-то, си не избралъ себе и Богу, ни насъ можешъ да укоришь, що скоро се уклоняваме отъ твои-те заповеди. Защо не правишь да плачеме като не оставашъ безъ всекой причина? Послушай ме отче, ако ли не смея да ти реча, що всите твои просби нематъ да ме склонатъ на твое то желаніе. Уволненіе се даватъ толко на люди недостойни, а ти имашъ велико достоинство . »

Преклоняватъ се старецъ-отъ на царски-те слова и безъ да речеть друго нещо за уволнуванье, се вращатъ въ монастырь-отъ, во

тамъ иайде помощника въ свое-то намереніе царь отъ небесній; за-що скоро по возвращеніе-то си падна въ болестъ, и, като предви-де своята смърть, даде на Болгарска-та чърковъ еще единъ прощаль-ній знакъ, който состоеше въ преводъ на тая часть на Пріодъ-отъ що недостигаше: все-то що се пееть отъ нова-та (Светла) Неделя до Петдесетница го преведе отъ Гърчкій и го написа въ тоа кратко време. Отъ овде можеме да разумееме каковъ требеть да билъ, кога билъ здравъ, той, който въ истата болестъ из-нураваше себе си съ трудове? Вистина внжтрешній-отъ човекъ не-говъ толко се обновяваше, колко внкашній-отъ истлеваше и той съ Апостола Павла можетъ да речеть: « егда немощствую, тогда си-ленъ есмь. » Той направи завещанія, какъ за книги-те, що беше на-писалъ, така и за друго-то имущество, що му принадлежеше нему, или по добре да реча Богу, кому-то все относеше. Пощо раздели все на две части една половина остави на епископія-та, а друга-та на монастирь-отъ, и ясно съ тоа показа какъ требеть некой да добивать, и що раздѣль-отъ неговъ беше по Божіе мановеніе. Пощо украси съ та-ковъ начинъ даденій-отъ нему отъ Бога престоль, положи и конецъ сообразенъ съ начало-то и се пресели у Господа. Свято-то тѣло не-гово би положено въ негова-та обитель во гробъ, що самъ той со соб-ствени-те си рѣци беше устроилъ отъ десна страна на света трапеза, 916 година Іулія 27-й день.

Предъ кончина-та Климентова, некои отъ учиници-те негови беха видели, що Светій Кирилъ и Методія беха дошле да му предвозвестатъ за исходъ-отъ на животъ-та му. И ако той отиде и остави овде-шна ва животъ, но благодать-та негова не не оставила и мощи-те на блаженнійотъ учитель еще и до сега правать чудеса, исцеляваещи всякакви недужи. Единъ боленъ, кому-то беха исохле рѣци-те и нози-те, получи исцеленіе кога той священиодѣствоваше .Народъ-отъ не зна-еше за него кой е и отъ кѣде е, но кога онъ со вѣкъ начна да простиратъ

исцелени—те рѣци конѣ Бога, начнаха да го питають за причина—та на тоа благодаренѣе. Той отговори ти е Охридянецъ и иматъ неколко години отъ како боледувать до где не се реши да се поклонитъ на гробъ—отъ Свити—Климентовъ съ надежда да но той му пратитъ исцѣленіе. На рѣци и на нози се довлече онъ до гробъ—отъ на Светіа—та и тамъ въ иступленіе виде старца, който, пощо го хвати за косите, му заповеда да станеть, тога той усети въ тѣло—то си трескъ, и му се стори како да се оближиха между себе кости—те му и да се удариха една отъ друга; защо тога членови—те му се совокупиха и жили—те му се расправиха да могатъ да се мърдаеть. Пощо си дойде въ себе си, усети да е совершенно здравъ, безъ да има некое раслабленіе; рѣците му и нози—те не бежа ветъе сухи; за тоа той тога застана на ноги—те си и со благодарность простираше рѣци—те къмъ того, що му ѣ исцели. И кой незнаеть, говоритъ ученикъ—отъ му, колко бесни и други бълни получиха исцеленіе отъ страданія или като приходеха на гробъ—отъ, или толко като призовея съ вера името Климентово! За те Болгари—те отъ малъ до великъ се исполнени съ неисказана любовь конѣ паметь—та а на нихній—отъ присній светій,

» О пастире добрій » ! восклицавать неговій—отъ жизнеописатель, како да предвидитъ будуще—то горе, соблюди отъ варварски нашествія твои—те чада, и сохраниай насъ во всекое време и особенно сега, кога се приближува скорбъ—та, кога немаме другеого помощника, кога Скитскій—отъ мечъ се напоилъ съ крѣвь Българска, кога рѣка язическа хвърля трупове—те на духовни—те твои чада да ѣ ядатъ птици—те небесни! Сокруши и ти нихъ съ десница—та Божія, коему ти служишь, и даруй миръ на люди—те твои, за да можеме мие да устроиме торжество—то твое и така вечно да прославляваме чрезъ тебе Отца и Сына и Светаго Духа » Аминъ.

Възвѣжа. Много лица ни направихъ прѣгледуванія врѣху животъ—тъ на Свети Климента. Едно отъ тѣхъ лица ся звае и да направи една историческа критика врѣху този животъ, врѣху работи—ти кон—то ся намирътъ въ него и врѣху Симеоново—то време. Това лице ни извѣстива още че има това житиѣ на дѣдо, и че въ българскій—тъ правдоу най важни—ти му работи за нашиѣ—тъ Исторіиѣ сѣ отпускиятъ, а пакъ работи—ты, кон—то за днешно—то врѣме изижтъ никаква подза, ся намирътъ на дѣдо.

КРАТКО ИЗСЛѢДОВАНИЕ

н а

БЪЛГАРСКЪ-ТЪ ДРЕВНОСТЪ

отъ

ГАВРИЛА КРЪСТОВИЧА. *)

На вси-ты народы начало-то ся губи въ нощъ-тж на време-на-та, но по вече начало-то на оныя бѣдны народы, кои-то не сж имали испърво ни писаніе ни писатели, и на кои-то и послѣдни-ты исторически списанія, ако и да сж имали таквы-зи, или ся сж съ-всѣмъ изгубили, или не ся сж до днесъ открыли. Такъвъ е и нашій Българскый народъ, и за това не само за начало-то му, но и за сичк-к-тж вообще неговъ Исторіѣ знаемъ само онова что сж произво-лили да напишжтъ чужди-ти писатели, кои-то не сж означавали во-обще за него, освенъ что сж слухомъ и неизвѣстнимъ негли преда-ніемъ научили, и что е было нужно за обясненіе и допълненіе на своіж-тж имъ Исторіѣ. Приложи и това че тии чужди писатели не сж можили вообще да имжтъ и повече свѣденія за сѣверны-ты,

*) Българска-та Книжнина благодари душевно Г-на Кръстовича за »Изслѣдова-ніе-то на Българскъ-тж Древность,» и ся надѣе че и други негови трудо-ве ще ся одостои да виѣстива у Българскы-ти Книжници.

какъ-то нашия-тъ, народы, понеже, спорядъ право-то замѣчаніе Шлецера ¹⁾ южни-ти Европейци, какви-то сж были они, не сж имали тогава никакво сношеніе и сообщеніе съ обширвья-тъ сѣверный миръ, кой-то ся е простираль далеко задъ Дунавъ-тъ, и гдѣ-то сж отъ край живѣли Българе-ти.

Но понеже немами свои списатели, нужда е да ся възблагодаримъ и съ оныя чужди описанія, были какви были, ако щемъ да знаемъ и ми нѣчто за наши-ти бѣдни праотцы. И тія описанія были бы пакъ доволни, и негли ся бы объяснили едно съсь друго, ако бы възможно да ся събержтъ вси-ти на едно мѣсто. Но това бы было много трудно, и бы искало мжжъ многоученъ, кой-то да бы знаялъ почти вси-ти Европейски и Асійски языцы, понеже почти въ вси-ты бы намѣрилъ нѣчто написано или забѣлежено за Българы-ты, защо по времени Българе-ти ся сж наишли въ сѣсѣдство или въ сношеніе съ различни други народи много или малко просвѣщени и образовани, и слѣдователно сѣки отъ нихъ е по случай написаль малко или много за Българи-ты. Такви сж, на примѣръ, Армене, Персяне, Арапи, Турци, Маджаре, Руси, Латіни различнаго рода, и найпаче Вузантийски Римляне или Гръци. Тіе послѣдни-ти сж писали най много за Българы-ты какъ-то и за други тѣмъ подобни народи, и изъ нихъ вообще черпятъ свои-ти свѣденія, кои-то пишжтъ за Българскж-тж Історіѣж.

Но за да бы ся прѣдставило нѣщо по пълно за тжзи Історіѣж, нужно е предварително, като ся каже отъ гдѣ происходи Българскый народъ, да ся издири дали и секога ся е Българе наричалъ,

⁽¹⁾ Несторъ Шлецер. Томъ 1. стр. 124 превод. на Русск. изд. 1816.

или му ся сж давали и други нѣкои имена отъ различни-ти писатели, и най послѣ да ся види и какво сж племе были отъ начала, то есть какъвъ ли сж языкъ отъ край говорили, зацо и то е много полезно да ся знае. Все твѣ работы сж наистинѣ много мѣчны, но не трѣба да ся отчайваме, и всякій любороденъ соотечественникъ длѣженъ е усердно да ся труди, и да изложи доблественно по силѣ-тѣ си свои-ты за нихъ мнѣнія, зацо така само бы могло да ся принесе нѣкой свѣтъ на тѣмны-ты начала нашея исторіи. Тѣзи отечественна длѣжность исполняюще по возможности и мы, наехмы ся да изложимъ тука за нихъ наши-ты немощны изслѣдоваяія и мысли, кои-то и за да представимъ нѣколко чинно и іасно, щемъ да ги раздѣлимъ на три различни глави, спорядъ три-ты различни предмѣти за кои-то щемъ да говоримъ, то есть 1° гдѣ сж были първители Български жилища, 2° подъ кои парыцателни имена сж были представени отъ начала въ Исторіѣ-тѣ, и 3° какво славенско ли или друго нѣкое племе сж были отъ край Българе-ти.

ГЛАВА I.

ГДѢ СЖ БЫЛИ ПЪРВИ-ТИ БЪЛГАРСКИ ЖИЛИЩА.

Спорядъ почти вси-ты лѣтописцы, Българе-ти ся сж явили най ветхо неселени на сѣверовъстокъ отъ Азовско-то море по край рѣкж-тж Волгж писуемж отъ ветхо Вльга¹⁾, отъ коиж-то казвать и че ся назвали Вльгаре и по това Бльгаре. Това ны казува именно Византийскый Историкъ Никифоръ Григора пишжщи: » По на та- » такъ и по на сѣверъ отъ Дунавъ-тж има едно мѣсто пространно, » и рѣкж голѣмж чрезъ него текущжж, коиж-то тамошни-ти » жители именувать Волга, и отъ коиж-то Българе-ти, сжще не- » първо Сквди, приели сж свое-то сегашно имя »²⁾. То е вѣро- » ятно, ако да гледамы че и други Славенски племена сж пріяли та- » кви-зи названія отъ рѣкы при кои-то живѣли, какво-то пише и Несторъ говорящи: » Отъ тѣхъ Словенъ разгидошася по земли и » прозвашася имени своими, где сѣдиши на которомъ мѣстѣ, тако и » прозвашася: іако пришедше сѣдоша на рѣцѣ именовъ Морава, и про- » звашася Морава... на Вислѣ рѣцѣ и прозвашася Ляхове (като Вис- » лѣхове) а инии отъ тѣхъ Ляховъ прозвашася Поляне (живущіе на » пространныхъ поляхъ, какъ-то тѣлкува Шлецеръ стр. 143), инии » Поморяне (живущіе по море-то),... а друзи Деревляне, зане сѣдо- » ша въ лѣсѣхъ, а инии сѣдоша на Двинѣ, и... рѣкы ради » іаже втечетъ въ Двину именовъ Полота, прозвашася Полочане.³⁾»

¹⁾ В. Лѣтопись суздальская.

²⁾ Χῶρος τις ἐστὶν ἐς τὰ ἐπέκειντά τε καὶ βορείωτερα τοῦ Ἰστρου καίμενος, καὶ ποταμὸς ρέων δι' αὐτοῦ οὐ μικρὸς Βοῦλγας αὐτὸν ὀνομάζουσι οἱ ἐγχώριοι, ἀφ' οὗ δὴ καὶ αὐτοὶ τὸ τῶν Βουλγάρων μετελήφεσαν ὄνομα, Σχόλια τὸ ἐξ ἀρχῆς ὄντες. Niceph. Greg. С. II §. 2.

³⁾ Несторъ Гл. 1. у Шлецера Том. I. стр. 113—114—145.
Час. II. Книж. 10.

Така ся назвали Моравяне, отъ рѣкѣ Моравѣ, Полаби отъ рѣкѣ Лабѣ (Елбѣ), Ободрити, отъ рѣкѣ Одрѣ (Ὀδρεα) и проч. Но отъ другѣ странѣ названіе-то на Българи-ты отъ реченѣ-тѣ рѣкѣ Волгѣ види ся сумнително, зашто тая рѣкѣ отъ древны-ты греческы и римскы писатели ся наричала, и днесъ іоше отъ восточны-ты писатели и народы ся нарича, инакъ. На примѣръ: Иродотъ іѣ называва Оарѣ¹⁾ поне какво-то мысли Шафарикѣ²⁾ спорядѣ Клапроѣа³⁾; Птоломей іѣ нарича Ра⁴⁾; Агатимирѣ, Рос⁵⁾; Аммианѣ Марцеллинѣ, Ра или Рау⁶⁾; Мордвины или Мокшини-ти, племя Финско, о-

¹⁾ Ἰπὲρ δὲ τῆς ἐρήμου (τῆς ὑπὲρ τῆς Βουδίνων χώρας) Θεσσαγέται οἰκέουσι, ποταμοὶ δὲ ἐξ αὐτῶν πέντε μὲν μεγάλοι ῥέοντες διὰ Μαιπέων ἐκδοῦσιν ἐς τὴν λίμνην καλεομένην Μαιήτην, τοῖσι ὀνόματα κέεται τάδε: Λύκις, Ὀαρος, Τάναϊς, Σύργις, Herod. IV. 423. Назначимъ обаче тука че, ако напистѣ Иродотъ е щялъ съ рѣчѣ-тѣ Ὀαρος да подразумѣе Волгѣ, погрѣшно казва че та ся истичала въ Меотидѣ или Азовско-то море, зашто сѣки знае че ся истича въ Каспійско-то. Той писатель помянува и другѣ рѣкѣ именовъ Ἰργις, коя-то ся, каже, излива въ рѣкѣ-тѣ Танаисѣ. «Ἐς δὲ Ταναῖν τοῦτον ἄλλος ποταμὸς ἐσβάλλει, τῷ ὀνόματι ἐστὶ Ἰργις.» Herod. IV. 57. Ако гледамы на ветхо-то греческо произношеніе, Ἰργις (Ἰασηνόμενον) е равно съ Вургисѣ, а отъ него до Вулга или Волга нема голѣмѣ разлика. Гръци-ты и до днесъ іоше казвать по просто, вмѣсто Βούλγαροι, Βούργαροι. А что пише Иродотъ че тая рѣка Ἰργις ся изливала въ Танаисѣ, то можемъ да речемъ че е наднажъ и той въ истѣ-тѣ Географическѣ погрѣшкѣ, въ коиж-то и Византійскый Феоданѣ Исаакѣ, кой-то пакъ напротивъ пише че въ Аталѣ, сирѣчь Волга, ся истиче Танаисѣ. Theoph. p. 296 ed. Par. А и за Ὀαρος Иродотъ не казва ли че ся излива въ въ Меотійско-то езеро (Азовско-то море), кога Волга ся излива въ Каспійско-то море?

²⁾ Славен. древ. перевод. Русск. Т. I. К. III. §. 22 Б. стр. 214.

³⁾ Klapproth Tableaux histor. de l'Asie p. 23 - 24, 245.

⁴⁾ Ptolémeus Geogr.

⁵⁾ «Τῶν δὲ λοιπῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν ποταμῶν ἐμβαλλόντων τε εἰς διαφόρους θαλάσσας ἰαζῆται μὲν καὶ Ἰζῆρος, καὶ Ῥῶνον, καὶ Ῥῶς, καὶ Κύρος καὶ Ἀράτης, εἰς τὴν Κασπίαν ἕντας θάλασσαν.» Ἀγαθ.μ. Γεωγρ. Βιβλ. II. Κεφ. 40.

⁶⁾ Ammian. Marcellin.

битающе на рѣкѣ-тѣ Черемчань, и днесь юще ѿкъ называватъ Ра и Рау ¹⁾); А Турски-ти народи, отъ средни-ты вѣковы даже и до нынѣ, наричатъ ѿкъ Адал и Идел. Отъ тамо можилъ бы да ся попыта человекъ: дали Българе-ти ся сѣ нарекли отъ рѣкѣ-тѣ Волга, или она паче ся е нарекла отъ Българы-ты. Но явно е че не треба да гледамы какъ ся е наричала отъ чужды-ти, но какъ отъ Славянскы и помѣстны-ты народы. А что она ся е зовела Волга отъ Славяны-ты, това виждамы отъ Нестора, и отъ други Русскы стары рѣкописи, обаче Шафарикъ пакъ дума, че не може да каже какъ ветхо-то Славянско имя на тѣзи рѣкѣ е было Волга.

Какъ да е да е, за нареченіе-то на имя-то Българе има и друго мнѣніе, кое-то не е излишно да помянемъ тука. Двоица изъ Византійски ти Істориографи, Генесій ²⁾ и Левъ Діаконъ ³⁾ пишуть че Българе-ти (поне оне кои-то ся преселили въ Музіа) нарекли ся така отъ Българа своего начальника. Но мы такового имени Българскы начальникъ въ історіи-тѣ не находимъ. Наистина въ лѣто 538 Феоданъ ⁴⁾, Анастасій Библиодикарь ⁵⁾ и Павелъ Діа-

¹⁾ Шафар. Слав. древ. Т. I. кн. III. §. 22 Б. стр. 214. — Шафарикъ назначава юще, спорядъ Клапрова (Tabl. de l'Asie p. 240.), че Казанскы Турци называемыи обыкновенно Татаре, наричатъ изъясно тѣмъ рѣкѣ само Идель, а Вяткѣ рѣкѣ, Наукратъ-Идель, а Камѣ рѣкѣ, Колманъ-Идель, и че по языкъ-тѣ на Чувашы-ты, кои живѣють на Волгѣ, всяка рѣка ся нарича Адалъ.

²⁾ Genesisus p. 85 ed. Bonn. οἷς (Βουλγάρους) τὸ γένος . . . ἀπὸ Βουλγάρου κυρίου ὀνόματος, ὃς παρὰ Ῥωμαίων ἐν κατοικήσει Δορυστόλου καὶ τῆς Μυσίας γεγένητο.

³⁾ Leo Diaconus Lib. VI §. 8 ὁμονύμως δὲ τὴν χώραν ἀπὸ Βουλγάρου τοῦ σφῶν φυλάρχου Βουλγάρων καλέσας.

⁴⁾ Theophan. chron. p. 184 ed. Paris.

⁵⁾ Anast. Bibliothec. p. 338 id.

конь¹⁾ пишѣтъ че Българе-ти влѣзли презъ Дунавъ-тъ въ Музіѣмъ съ дво-ица свои кральовы (δύο ῥήγες) отъ кои-то единъ-тъ ся зовалъ Българъ (Ουβόλγης Vulger); но отъ него не бы могли Българе-ти да ся нарежѣтъ така, понеже първо той краль имъ ся убилъ тогава, а они ся завържили пакъ назадъ презъ Дунавъ-тъ, и второ Българе-ти и преди него юще много время ся именовали така. — Дегинъ (Desguigne) въ своиѣ тж общѣ исторія на Унны-ты и на Татары-ты пише че, отъ осемь сынови, ²⁾ кои то оставилъ Ноевъ сынъ Іафедъ, седмыя-тъ, именовемъ Камаръ или Гомаръ, кой то въ священо то писаніе ся именува Гоморъ, дошълъ та ся населилъ при рѣкѣ тж Е-тель или Волгѣ, и родилъ тамъ двоицѣ сыновы именовемъ Б ѳ л г а р а и Баѣаса, кои-то направили сѣки по единъ градъ своего имене, и отъ кои то първия-тъ былъ отецъ на Българы-ты.

Было то какъ было; Българе-ти ся сѣ ѣвили, какъ-то рекохмы, испърво населени по край рекѣ тж Волгѣ, и отъ тамо ся сѣ послѣ преселили и дошли на самъ. Моисей Хоренскій, арменски лѣтописецъ пятого вѣка ³⁾ пише че въ негово то время и много преди него, Българе-ти были знаени въ Арменіѣмъ като единъ силенъ народъ, кой то живялъ много далечъ отъ Кавкаскы ти плании, и именно между Тапаисъ или Дона, Атель или Волгѣ, и Меотійско то

¹⁾ Paul. Diac. Hist. Misc. Lib. XVI p. 460.

²⁾ Тѣи сынове, спорядъ Дегинъ, были: 1° Тюркъ, отецъ на Турцы-ты, Татары-ты, Монголы-ты, Игуры-ты и Хатаи-ты; 2° Харзъ или Хазаръ, отецъ на Хазары-ты; 3° Саклабъ или Склабъ, отецъ на Славяны-ты; 4° Русь, отецъ на Русы-ты или Московцы-ты; 5° Манинахъ или Мамеликъ, отецъ на Готы-ты или Сквы-ты именуемы Вагюбы и Маглогы; 6° Звизъ или Чинъ, Джинъ и Синъ, отецъ на Чинезы или Кинезы-ты; 7° Камаръ или Гомаръ, отецъ на двоицѣ сыновы Българа и Баѣаса, населившія ся при рѣкѣ тж Волгѣ; 8° Тариджъ, отецъ на Тюркмены-ты.

³⁾ Той умрелъ въ лѣто 461.

Езеро, сирѣчь Азофско-то Море ¹⁾. Истыя-тъ лѣтописецъ приказва че « въ царство-то царя арменскаго Аршага или Арсака 1-го то » есть отъ л. 129 до л. 116 преди Христа, въ голѣмы-ти Кавкасскы » планины, гдѣ-то было Българская земля, случили ся голе- » ми мятежи и размирици, и много жители тогава оставили тамъ » отечество то си, и отишли та ся населили въ Арменіѣхъ, подъ рѣ- » къ-тъ Гогъ, въ много плодовиы и житопроизводни земи, гдѣ то » сѣдѣли много время » ²⁾. Тойже лѣтописецъ на друго мѣсто ка- » зва » че начальникъ на това Българско поселеніе былъ Вжгънтуръ » или Вугундуръ Булгаръ Вжидъ, че отъ негово-то имя В ж и дъ » оная область, коя-то отъ ветхо ся именовала връхня и Бездревна » Басенъ, тогава ся нарекла Ванандъ ³⁾, и че отъ имена-та на » братія-та и на потомцы-ти неговы назвали ся и села-та, и ся » називавать, каже, така даже до днесъ» ⁴⁾. Отъ тыя Моусеевы наз- » наченія ся види какъ въ речено-то время, то есть въ вторыя-тъ » вѣкъ преди Христа, Български-ти жилища ся простирали даже до » Кавкасскы ти горы.

Оеофанъ Исаакъ ⁵⁾, Никифоръ Патріархъ ⁶⁾ и изъ нихъ Ана- » стасъ книгохранитель ⁷⁾, и Юрианъ ⁸⁾, полагають и тѣи древны-ты

1) Виж. у Le Beau hist. du bas Emp. t. VII. p. 141 not. 2, и Шафар. Слав. древ. Том. 1. Кн. I. §. 8, N° 10, стр. 331.

2) Moïse de Chor. hist. L. II. с 9.

3) Това мѣсто бѣ часть отъ область-тъ Арарадскѣж (Lebeau ibid. t. III. p. 283 not. I.) Моусей Хоренскый дума (кн. II. гл. 65) че въ Басенъ ся сливали рѣкы-ты Мурць и Ерасхъ.

4) Moïse de Chor. hist. L. II. с 6.

5) Theophan. chron. p. 296 — 297.

6) Niceph. brev. hist. p. 22.

7) Anast. bibliothec. p. 113.

8) Jornandes de rebus Gothicis с. 5.

Български жилища надъ Меотійско то Езеро между рѣкы ты Танаисъ, Атель и Куфисъ, кои то обаче рѣкы Феофанъ много погрѣшно описеа ¹⁾.

Ако тя назначенія сѣ точни, и ако градъ-ть Болгари въ Руссійскѣ-тѣ Казанскѣ Губернїѣ е былъ отъ край, какъ-то и послѣ до 1396, первенствующій градъ на Българы-ты, треба да исповѣдамы че древни-ти онія Български жилища, кои-то послѣ находимъ въ Исторїѣ-тѣ названи сѣ имя то на Древня Болгарія, Велика Болгарія ²⁾ и Черна Болгарія ³⁾, были много пространни, какъ-то можн да ся увѣри всякій като погледне на картѣ-тѣ. Освентъ това Българе-ти, кога-то дойдохъ на самъ и ся преселихъ въ сегашнѣ тѣ Българїѣ, не дойдохъ сички ти, но останахъ по много-то въ стары-ти свои жилища, кои-то Византїйци-ти именуваъ, какъ то рекохмы, Великѣ Българїѣ и Чернѣ Българія

¹⁾ Той говори » че Атель, величайша рѣка нисходящая отъ Океанъ-ть излилася въ Меотїйско-то Езеро, че Танаисъ нисходящїй отъ Івирїйскы-ты двери въ Кавкасскы-ти планины, слилася въ рѣкѣ-тѣ Атель, и че Куфисъ или, по Нікифора, Кофинъ, и стекающїйся въ края-ть на Черно-то море при Некропуть, гдѣ-то стои мысъ именуемый Овново лице, происходитъ отъ соединенїе-то на Танаисъ съ Атела, раздѣляющагося на двѣ отгорѣ надъ Меотида. » Все това е погрѣшено: Атель слазя отъ сѣвернѣ-тѣ руссійскѣ странѣ, и като ся собира съ рѣкѣ-тѣ Камъ при ветхыя-ть Българскы столпнїй градъ Болгаръ, отходи та ся истича въ Каспїйско-то море. Танаисъ слазя, не отъ Кавкасскы-ты планины, но отъ кѣмъ-то Москвѣ изъ посреди Русїѣ, истичася въ Азовско-то море, т. е. въ Меотїйско-то езеро, безъ да ся сбере ни съ Атела ни съ Куфиса. А Куфисъ, кого-то днесъ именуваъ Кубинъ, происходитъ, той, изъ Кавкасскы-ты горы, и като възлазя до нѣгдѣ на сѣверъ, вращася кѣмъ западъ и ся истича въ Черно море гдѣ-то и Феофанъ показва.

²⁾ Ἡ παλαιὰ Βουλγαρία ἡ μεγάλη (Theophan. p. 297), ἡ παλαιὰ καλουμένη μεγάλη Βουλγαρία (Niceph. brev. hist. d. 22). Видѣть и Parr. Jov. de Leg. Moscov. p. 124, 125:

³⁾ Ἡ μᾶλλον Βουλγαρία (Const Porph. de admin. imp. c. 12 et c. 42).

За тѣя тамо останжлы-ты Българы часто поменувать Россійскы ты и Восточны-ты Арабскы и Персійскы лѣтописцы и списатели. Тѣи Българе населяли въ 10-тъ вѣкъ сичко-то теченіе на Волгѣ отъ у-стїе то и даже до едно голямо разстояніе на внутреннѣ-тѣ Русїи. Чрезъ тѣзи рѣкѣ они правили много тѣрговїи съ Мюсюманы-ти, и спорядъ тѣя нхны сношенїя мнозина станжли Мюсюмане. Тѣхно то царство ся държало тамо за много время, и много пѣти правили и война съсъ Русы-ты. А най послѣ были разбити и покорени отъ Та-тарскаго хана Батѣ, внука Чингисханова, въ лѣто 1232-1235, и по сетнѣ въ л. 1490 были завладени отъ Русы-ты, кои-то и до нынѣ владѣять тѣя мѣста.

Отъ все това ся доказва історически че Българе-ти живѣли наредъ въ речены-ты при Волгѣ мѣста отъ 2-тъ вѣкъ предї Хри-ста до 15-тъ слѣдъ Христа, то есть прѣзь цѣлы 17 вѣковы. А то като е така, кой може ни каза основателно че не сѣ живяли тамъ и предї тѣя времена, и че не сѣ были таможде нхны-ти пѣрви и сѣщи жилища, и за коя причинѣ бы ходили безъ никое вѣрно до-казателство да гы тѣрсимъ на друго мѣсто, и за коїк причинѣ да полагамы че дошли, не знамъ какъ и кога, изъ Скандинавіи, като Франциска Иреника ¹⁾, или изъ внутреннѣ-тѣ Асїи, като другы нѣ-коп; понеже, какъ-то по добрѣ размишлява Шафарикъ, « големи-ти » и многочисленни-ти племена проваждатъ поселенїя като единъ изъ » бытѣкъ, единъ рой, изъ многолюдность-тѣ си въ чюжди страны, » и коренно-то племя, и да ще и да не ще, не исходи никѣдъ изъ » наслѣдственнѣ-тѣ своїк земѣ, коїк-то си е придобылъ съсъ потъ-тѣ » на чело-то си: то въ неїк си порасва, въ неж си озрѣва, въ неїк » си и умира; само вѣтвы-ты му могатъ или самы да ся отдѣлятъ,

²⁾ Franciscu Irenicu L. VI с 32.

» или насилно да ся оттръгнѣтъ, а главно-то племе си остава не
» докачено тамъ, гдѣ-то прѣзъ тысяща години е пуслало дълбоко
» въ зимѣж-тѣ корены-ты свои, тамо и чака своѣж-тѣ часть.»¹⁾

ГЛАВА II.

ПОДЪ КОИ НАРИЦАТЕЛНЫ ИМЕНА СЖ БЫЛИ ПРЕДСТАВЕНИ
БЪЛГАРЕ-ТИ ОТЪ НАЧАЛА ВЪ ИСТОРИЖ-ТЖ.

Като видѣхме гдѣ сж испърво живѣли Българе-ти, треба да из-
диримъ и дали ся сж секога Българе или инакъ иѣкакво наричали.

Какъ ся сами себе отъ ветхо именовали, това не можемъ никакъ
да знаемъ, защо никое тѣхно, или поне като отъ тѣхнѣ странѣ
представено, Историческо показаніе за това не имамы. А у чужди-
ти древни писатели толкова малко точны описанія находимъ за вси-
ти почти сѣверовосточни страни и народы, що бы было не возмож-
но да знаемъ неоспоримо кое сж собственно или нарицателно имя
давали и на Българы-ты. Нека видимъ обаче каквы народы полага-
гѣтъ тамъ гдѣ-то видѣхмы че живѣли исперво Българе-ти, и кои
отъ нихъ е по вѣроятю да сж были сѣщи-ти Българе.

Иродотъ най-ветхый историкъ Гречески, писавшій около 450
лѣта преди Хріста, казва че, между Дона, Волгѣ и Меотидѣ, оби-
тали, по негово-то време, народъ глаголемый Са в р о м а т и, или,

¹⁾ Шафар. Славян. древ. Т. I. Книга III. §. 23 стр. 263. Москва
1837 — 1838.

какъ-то ги други називаваѣтъ Сармати ¹⁾, кои-то, казва онъ, были рождени отъ соединеніе-то на Амазонки-ты съ нѣкои Сквѣяны момцы, кога-то Амазонки-ты, бывше побѣждены при Фермодонта рѣкѣ и поробены отъ Гръцы-ты, возставше на оныя кои-то ты закарвали презъ Черно море съ тры корабы избили сичкы-ты и съ помощь-тѣ самѣ на волны-ты морскы, зацо не знаили да управляватъ корабы-ты, излѣзли на сухо при Меотидѣ въ земѣ-тѣ на свободны-ты Сквѣы, и начали да пѣнять и да правятъ различни пакосты, отъ кои-то Сквѣанти ся принудили да дигнаѣтъ оружіе противу нихъ; но като познали че съ жены, разсѣдили помежду си за по добро да ги измаматъ съсъ любовь-тѣ, и така избрали и имъ проводили изъ помежду си най хубавы-ты момцы, съ кои-то залюбившесе скоро оны, придумали ги да си змѣняѣтъ все що имѣтъ, да си оставятъ отечество-то, и да ся преселятъ съ нихъ на друго мѣсто; и така прешедше заедно Танаиса, отишли три дни на Востокъ отъ тѣхъ рѣкѣ и три дни на Сѣверъ отъ Меотійско-то езеро, и ся заселили тамъ гдѣ-то и днесъ, каже, іоше живѣяѣтъ; и жены-ты имъ вѣдятъ на конь, ходятъ на ловъ и на бой съсъ и безъ мѣжіе-то, и ся облачѣтъ като мѣжи какъ-то и отъ ветхо; а языкъ Савромати-ти употребяватъ Сквѣскы, ако и не толкова право и чисто, зацо Амазонки-ты не бѣхъ можили да ся научятъ добрѣ Сквѣски).

¹⁾ Савромати или Сармати е рѣчь сложна, какво-то Аксамати, Фисса-мати, Ага-мати, Хари-мати, и приходи вѣроятно изъ Мідскы-ти слова Саур или Сара, Персійско-то сар или сер, кое-то значи главѣ степь или пустыня, и мат кое-то ще каже народъ (Шаф.) Слав. Древн. (Т. I. Кн. II. стр. 274 и 321). Стравонъ помянува нѣкой-си Фракійскы народъ именемъ Сарапары, кои-то претѣлкува названіемъ главосѣщцы «*φασί δὲ καὶ Ἐρξῶν τινὰς, τοῦ προπαύου ἐνομένου Σαραπάρας, ἵόν κε φάλο-τῆρους, οἰκῆσαι ὑπὲρ τῆς Ἀρμενίας*» (Стрѣб. Вѣл. I. § 14), отъ кое-то ся види че рѣчь-та сара = сар = савр, значи воистинѣ главѣ.

²⁾ Herodot. hist. I. IV с. 21, 110 - 117.

Отъ това Продотово, по видимому мѳологическо, повѣствованіе, познавася че Сауромати-ти не живѣли отъ начала тамо но были пришелци. Діодоръ Сикелійскій ги показва такожде пришелци, и казва че дошли изъ Мидіѣхъ на рѣкѣхъ-тѣхъ Танаисъ во время владичества Скудовъ въ Мидіѣхъ и въ Малѣ Асіѣхъ. то есть около 633- 605 години преди Хріста, и че слѣдъ много время умножившесе тамъ, завладѣли голѣмъ часть отъ Скиѣѣхъ, и като убивали до единъ покоренити имъ люди, содѣлали по вече-то отъ неѣхъ земѣхъ вустѣ 1). Подобно Пливій говори че Сармати-ти, какъ приказвѣтъ, сѣхъ Мидска порода 2), Іулій Солонъ полвѣсторъ пише и той че Сармати-те происходили отъ Мидяны-ти 3). Помпоній Мела показва това исто-то, както дума че Сармати-ти были народъ обичаемъ и оружіемъ приближающійся къ Пардояномъ 4). Така спорядъ древны-ти писатели Сармати-ти происходили отъ прежни-ти Мидяны, а Мидяне-ти сѣхъ были единоплеменни и позднѣйши-ти Партяни, на кои-то языкъ-тѣхъ мало отличавалъ отъ Мидскыя-тѣхъ 5); кое-то показва довольно че Сауромати или Сармати-ти не сѣхъ были Българе.

1) Dio. Sicul. L. II c. 43: τῆ δὲ ἐκ τῆς Μιδίας [ἰππικῶν] παρὰ τὸν Ταναῖν, καθ' ὅσον ἔβασαν ἧς τοὺς λαοὺς Σαυρομάτας ὀνομασθήσονται.

2) Plin. hist. natur. L. VI c. 7 § 19 Sarmatae Medorum, ut ferunt, sebiles.

3) C. Iul. Solin. Ultra Sauromatos in Asia sitos . . . quibus originem Medi dederunt.

4) Pompon. Mela L. III. c. 4: gens habitû armisque Parthicæ proxima.

5) Шафар. Сл. древн. Т. I. кн. II. Стр. 313. (Противу тѣхъ точны и вѣроятны свидѣтельства не знаемъ какъ Византійскій хронографъ Іоаннъ Малала пише че ужъ Пардояне-ти были преселници отъ Скиѣѣхъ, говорѣющи какъ Состръ 1-ый царь Египетскы, покоривъ всеѣхъ Асіѣхъ и Европѣхъ и Скиѣѣхъ и Мусіѣхъ като ся завращалъ на Египеть, зель съ себе отъ Скиѣѣхъ до 150000 избранны мѣжи юнацы, кои-то преселилъ въ Персіѣхъ, и кои-то отъ Персіѣхъ-тѣхъ ся нарекли Пардояне, зацо Пардояне, по персіѣхъскы, щяло да каже Ску-

Освѣтъ това що казахмы, Скулаксь и Евдоксь пишѣтъ че народъ-тъ Сармати, или, какъ-то гыони пишѣтъ, Сурмати (Сърмати), обитали ющи на тѣхно-то время, сирѣчь около 390 и 360 години преди Христа, по Меотійско-то поморіе на Западъ отъ Танаисъ ¹⁾, изъ кое-то ся познава че за малко елѣдъ Иродота той народъ началъ да прехожда прѣзь Дона на Европѣ, гдѣ-то като му ся увеличавала сила-та отъ години на години по вече, распространился отъ Дона даже до Вистулж ²⁾, покоривъ подь себѣ какъ-то Скуды-ти, така и туземни-ти Славянски жители, кои-то обитали тамо отъ незапамятны времена подь собствени-ти имъ имена Венди, Словени и Анти, а въ 4-тъ вѣкъ е престанѣло напрасно да ся чува вообще имя-то имъ въ Исторіи-тъ ³⁾. Сармати-ти сж въ прочемъ подраздѣлявали и на особни племена подь названіемъ Иксамати или Иксамати, кои-то живѣли на восточныя-тъ брегъ Ме-

φιν: Ἐκλήθησαν ἂν τῶν Περσῶν Πάρθοι, ὃ ἔστιν ἑρμηνευόμενον Περσικὴ διαλέκτῳ Σκόθαι (Ioan Malalas L. II. p. 26 ed. Bonn).

1) Scylax Cargand. Periplus p. 30 — 31 V' Σκυθία, Τάρος: « καθίστηται γὰρ ἐκ τῆς ἑξῶ θηλλάσσης ὑπὲρ τῆς Ταυρικῆς εἰς τὴν Μαιώτιν λίμνην Συρματί ἔθνος, καὶ ποταμὸς Τίναϊς ὀρίζει Ἀσίαν καὶ Εὐρώπην. » — Eudoxus ap. Steph Byzant. S. V' Συρμάτι — Скулаксь обаче ся види да различава Сурматы-ты на западъ отъ Танаисъ, отъ Саурматы-ты оставшія на востокъ отъ тѣзи рѣкы, понеже по долцѣ начиная описание-то на Асіи, дума: « първыя-тъ Асіиски народъ пататакъ отъ Танаисъ е Саурмати-ти, кои-то сж женовладѣеми. » Ἀπὸ Ταναϊδὸς δὲ ποταμοῦ ἀρχεται ἡ Ἀσία, καὶ πρῶτον ἔθνος αὐτῆς ἐστὶν ἐν τῷ Πόντῳ Συρομάται· Σαυροματῶν δὲ ἐστὶν ἔθνος γυναικοκρατούμενοι.

2) Это што пише Агаѳимиръ за тѣзи новж Сарматіи: Τῆς Γερμανίας μετὰ τὸν Ὀλιστοδὸν ποταμὸν ἔρχεται ἡ Σαρματία ἀναλαμβάνουσα πολλὴν γῆν καὶ πολλὰ ἔθνη καὶ τῆς ἐτέρας ἡπειρου [τῆς Ἀσίας], μένουσα δὲ πῶς ἀποτεριματίζει τὴν πρὸς Εὐρώπην λίμνην τὴν Μαιώτιδα (Ἀγαθ. Γεωγρ. Β. β. β'. κεφ. 4).

3) Шафар. Главян. древ. Т. I. Кн. II стр. 272 — 274.

отійскаго езера при устіе-то на Танаисъ¹⁾), и были, спорядъ нѣкои-си²⁾), Меотійци-ти; Роксалани или Роксолани, кои-то обывали черноморскыя-тѣ брегъ между Днѣпра и Дона³⁾); Азигы, кои-то живѣли, едни, около Тисъ и Дунава, а други, въ нынѣшнѣхъ-тѣхъ Подляхїяхъ (Podlas!ia) или Подляшіе въ Полшѣ⁴⁾), и Алани, кои-то Клапролъ доказва какъ были сѣщи-ти Кавкаски Алвани живущїи въ Сгравонново-то время, то есть около 20 лѣто по Хріста, на брегъ-тѣ Каспійскаго моря на сѣверъ отъ Кавкаса⁵⁾), и кои-то посетѣ Исторїя-та ны показва на тры различны мѣста: 1° при рѣкѣ-тѣ Дона на восточныя-тѣ брегъ Меотійскаго езера, отъ гдѣ-то ся распростра-няли на сѣверъ и на югъ; 2° между долнїя-тѣ Дунавъ и Днѣпръ на черноморскыя-тѣ брегъ заедно съ Роксоланы-ти и други Сарматы, отъ гдѣ-то въ 2-тѣ вѣкѣ нападали на Римскѣ-тѣ Имперїи; и 3° на

1) Pompon. Mela L. I. c. 20.

2) Безименный сочинитель на Πόντου Εὐξείνου καὶ Μαιώτιδος λίμνης περίπλους называемо-то списанїе шо стои слѣдъ Скулакса, казва че, спорядъ Димитрія, Меотїици-ти ся именовали Еаксамати, а спорядъ Ефора, они были Сауромати: Τὸν δὲ Τανάϊν ποταμὸν ὅς ἐστι τῆς Ἀσίας ὄρος, τῶν μὲν τὴν ἡπειρὸν ἐκατέρωθεν διχῶ, πρῶτον νέονται αὐτὸν οἱ Σαρμάται διττῶν σταδίων ἐπέχοντα. Ἔπειτα μετὰ τοὺς Σαρμάτας Μαιώτων γένος Ἰαξαρμάτων λεγόμενον, ὡς Δημήτριος εἴρηκεν, ἐφ' οἷς καὶ Μεώτις λίμνη λέγεται. Ὁ δὲ Ἔφορος λέγει, Σαυροματῶν λέγεται ἔθνος. . . — Скулаксъ, въ началѣ описанїи Асіи, пише и той за Сауроматы-ты какъ-то по горѣ видѣхмы, че обывали на востокъ отъ Танаисъ и Меотїсъ и че ги зовали женовладѣемы, но ги различава отъ Меотїици-ты: Ἀπὸ Τανάϊδος δὲ ποταμοῦ ἐρχεται πρῶτον ἔθνος αὐτῆς Σαυρομάται. Σαυροματῶν δὲ ἐστὶν ἔθνος γυναικικρατούμενον. Τῶν γυναικικρατουμένων ἔχονται Μαιώται μετὰ δὲ Μαιώτας Σιντοί.

3) Plin. hist. natur. L. IV. c. 42 §. 80 : Alani et Rhoxalani; Tacit. hist. L. 79 : Rhoxolani Sarmatica gens; Ptolem. L. III. c. 5.

4) Plin. hist. natur. L. IV. c. 42. § 81 : Iazyges Sarmatae; Tacit. Ann. XII. 29 et hist. III. 5 : Principes Sarmatarum Iazygum,

5) Strab. L. XI. c. IV. § 1.

врѣхнія-тъ Дитѣръ въ Славянскѣ-тъ земѣхъ, въ сѣвѣдство на Чюды или Скѣды-ты ¹⁾).

Споредъ тѣя описанія види ся явно че ни Сармати или Сауромати-ти, ни особенно Алани-ти не могатъ да ся были наши-ти Българе, защо първи-ти іоще въ 4-тъ вѣкъ преди Хріста минжли презъ Танаисъ на Европѣ, и Алани-ти само въ 2-тъ вѣкъ слѣдъ Хріста ся явявхть распространени между Кавкаса, Дона и Волгѣ, кога-то изъ Моусеа Хоренскаго видѣхмы, че Българе-ти, различни отъ Аланы-ты, кои-то чстый лѣтописецъ по сетиѣ около 90 л. по Хріста помянува ²⁾), живѣли іоще въ 2-тъ вѣкъ преди Хріста надъ Кавкаскы-ты страны. Освень това и Византійски-ти лѣтописци вси приказватъ за Алины-ти като за народъ сѣвсѣмъ различенъ отъ Българи-ти.

Въ тѣяжде страни между Сарматы-ты Стравонъ показва мнозинж други народы, между кои-то обаче най важны и най големы отличява два именемъ Аорси и Сиракы, кои-то ся простирали на пладне даже до кавкаскы-ты горы ³⁾ » Тѣи Аорси, кои живѣли при » Танаисъ, и Сираки, кои обытали при Ахардеа рѣка текущѣхъ отъ » Кавкаса въ Меотидж, види ся », каже Стравинъ, да ся пробѣгнжли » тука отъ по горни и по сѣверны-ты Аорси » ⁴⁾). Това показва че

¹⁾ Шафар. Славян. древи. Т. I. Кн. II. стр. 297. — 298, и за по подробно, стр. 266 до 336.

²⁾ Moïse de Khoren. L. II. c. 50, 52.

³⁾ Σαρμάται, καὶ οὗτοι Σκύθαι, Ἄορσοι καὶ Σιρακοὶ, μέχρι τῶν Κιννασίων ὄρων ἐπὶ μεσημβρίαν τείνοντες, οἱ μὲν νομάδες, οἱ δὲ σκηνῖται καὶ γινώσκονται (Страв. Вѣл. IА. . Кеф. 6, § 1. σελ. 492) — Οἱ δ' ἐφεξῆς ἤδη νομάδες, οἱ μεταξὺ τῆς Μαιώτιδος καὶ τῆς Κασπίας, Ναβιανοὶ καὶ Παγξανοὶ, καὶ ἤδη τὰ τῶν Σιράκων καὶ Ἀόρσων φύλα (Страв. Вѣл. IА, Кеф. 6 § 9 σελ. 506.)

⁴⁾ Οἱ μὲν αἰν Ἄορσοι τὸν Τάντιν παρικοῦσιν, οἱ Σίρακες δὲ τὸν Ἀχαρδέου, οἱ ἐκ τοῦ Κασπίου ἕρπον, ἐκδιδοῦσι εἰς τὴν Μαιώτιν. Δοκοῦσι οἱ αἱ Ἄορσοι.

тии Аорси и Сирики не были изъ начала туземци въ тья мѣста, но дошли преселенци отъ една друга по сѣвернѣ земѣ, гдѣ-то были истинни-ти имъ жилища, и гдѣ-то слѣдъ преселеніе-то остави по много-то отъ тѣхны-ты соплеменницы.

Тия обстоятелства, и ведно съ нихъ имя-то Аорси¹⁾, което по нашему ще да ся пише Аорци (= » Оарци) а то ся лесно разумѣва да е произишло отъ рѣкѣ-тѣ Иродотова Оарѣ Ὀαροῖ, значущаѣ, кѣкѣ-то видѣхми, Ра или Волгѣ, давѣтъ намъ поводъ да мыслимъ че това племя вѣроятно е было Българско племе отдѣлившее ся въ неизвѣстно време отъ сушѣ-тѣ си цѣляя-тѣ Български народъ, кой-то обывалъ по край Ра сирѣчь Волгѣ. Сие мнѣніе ся подтверждава ющи по вече отъ онова чтоприлага Стравонъ за него племя глаголющи: » Кога-то Фарнакъ владѣяше на » Воспорѣ-тѣ²⁾, Сираческый Царь Авсакъ му проваждаше 20,000 » конницы, а Аорскый Царь Спадинъ³⁾, и 200,000⁴⁾; а пакъ

καὶ οἱ Σιρικές φυγίδες εἶναι τῶν ἀνοτέρων καὶ προτηχτιῶν μᾶλλον Ἀόρτων » (2τρηβ, Вѣб, IА Кер. ѓ. § 9. σελ. 506.)

¹⁾ Това имя Аорси находится у други и Адорси и Утидорси написано, какъ-то видимъ у Византийци имя-то ури или гури писано утигуры, утургуры и проч.

²⁾ Той-зи Фарнакъ бѣ сынъ Великаго Мнѳридата царя понгскаго управитель Воспора Киммерійскаго догдѣ бѣ живъ баща му, Фарнакъ за своето противу баща си предателство, въ полжъ на Римляны-ты, кои-то отъ давна поддържаважъ страшны съсъ него войны, бы оставенъ и напоконъ отъ Римляны-ты владѣтель на Воспорѣ-тѣ цѣлы 15 години догдѣ, дигивъ войнѣ на ближны-ты Римскы владѣнія въ Малж Асїѣ, пастори Тулія Кесара да дойде отъ Фарсала и да го порази въ л. 47 пр. Хр. кога-то отписа на сенатъ-тѣ Римскый кратко-то сие писмо; дойдохъ, видѣхъ, навыхъ, veni, vidi, vixi.

³⁾ Това имя не е ли явно писано вмѣсто Господинъ?

⁴⁾ Коранъ замѣчава тукъ у Стравола че не е вѣроятно да сѣ проваждали

» горши-ти Аорси му проваждахъ и по вече, защо ти владѣяхъ
» по много мѣсто, и имахъ подвластно почти по много-то Каспій-
» ско приморіе. Носяха съ камилы отъ Индіѣ и отъ Вавилонъ търговіѣхъ,
» коиж-то приемахъ отъ Армены и отъ Мидяны, и ся обличахъ въ
» злато, защо-то бѣхъ богаты » ¹⁾).

Отъ другъ странъ виждамы че сички-ти почти Гречески и Ла-
тински писатели, кои-то сж говорили за начало-то на великия-тъ
и страшния-тъ онъ-зы народъ, кой-то подъ имя-то Унни, Οὐνοι,
(Χοῦνοι, Hunni) ишедъ въ л. 375, прегази и покори за малко вре-
мя почти сичкъ Европъ, пишѣтъ че той народъ ималъ свои-ти пър-
вы жилища въ тѣжде пакъ мѣста, сирѣчь надъ Кавкаскы-ты пла-
нины между Меотійско-то и Каспійско-то море и на сѣверъ между
Дона и Волгъ. Діонυσій Періогитъ (ок. 200 л. по Христа) ги по-
мянува ведно съ други народы кои живѣли въ Асійскъ-тъ Сарма-
тіѣж на Каспійско-то приморіе, начиная отъ сѣверъ на югъ въ слѣ-
дующыя-тъ порядокъ: Скѣѣи, Унни, Каспійци, Албани, Кадуси ²⁾

Корци-ти 200,000 конници. То може, каже, да е было въ ржкописи-ты Стра-
воновы η μυριάды, то есть 80,000, а понеже слово-то η значи 8, смущава-
ся лесно съ слово-то κ'. кое-то значи 20, преписатели-ти сж писали наопа-
кы 20 μυριάды, вмѣсто да пишѣтъ 8. Знаено е че μυριάда значи 10,000.

¹⁾ Ἀέθαιος μὲν οὖν ὁ τῶν Σιράκων βασιλεὺς, ἤνικα Φαρνάκης τὸν Βόσπορον
εἶχε, δύο μυριάδας ἰπέων ἐστράτευε Σπαδνῆ; δ' ὁ τῶν Ἀόρων, καὶ εἰκόσιαι οἱ δὲ
ἄνω Ἄορσοι, καὶ πλείονα, καὶ γὰρ ἐπεκράτουσαν πλείονος γῆς, καὶ σχεδὸν τι τῆς
Κασπίων παραλίας τῆς πλείστης ἦρχον· ὅτε καὶ ἐνεπορέοντο καμηλοῖς τὸν
Ἰνδικὸν φόρτον καὶ τὸν Βαβυλωνίον, παρὰ τε Ἀρμενίων καὶ Μιδῶν διαδεχόμενοι·
ἐχρυσόφορον δὲ διὰ τὴν εὐπορίαν (Страб. В. 31. 1А. Ксф. Е § 9. σελ. 506.)

²⁾ Ето Двонусіевн-ти стихотворны за това изреченія:

Πρώτοι μὲν Σκύθαι εἰσιν ὄντες, Κρονίης ἀλλοῦ ἀγγχί,

Προχλήτων ναύουσι ἀνά στόμα Κασπίδος ἄλμυς·

Οὐνοὶ δ' ἐξείης, ἐπὶ δ' ἀνοσίς Κάσπιοι ἄνδρες·

Ἀλβανοὶ τ' ἐπὶ τοῖσιν ἀρτίσιν οἰθ' ὑπὲρ οἶαν

Τρηχέλιαν ναύουσι Καδούσιοι (Dionys. Perieg. v. 728 - 732).

Ератосѣенъ (ок. 238 л. по Хр.) помянува тѣхъже народы въ истиннѣ-тъ порядокъ, начиная напротивъ отъ югъ на сѣверъ, само вмѣсто Унны, онъ поставя Уйты, говорѣщи: » Кадуси, Албани, Каспійци, Уйты, и негли други до Скуды-ты »¹⁾. Арменски-ти лѣтописци, Агадангель и Фаветъ 4-го, Моусей Хоренскій 5-го вѣка, казуютъ и они какъ Унни-ти, кои-то именувать Уицы (Hunk, единств. Hunak множеств.), обитали въ тѣхъже надъ-Кавкаскы страны между Дона и Волгъ, называѣхъще дервентскы-ты тѣснины Уи ск ж кр ѣ - постъ, le gempart des Hunns. Въ Арменскъ-тѣ Географіѣхъ, коѣхъто истинно или лъжовно отдавать Моусею Хоренскому, четъхъ тѣхъ рѣчи: » Массагетѣ-ти обитавать даже до Каспійско-то море, гдѣ-то стои Кавкасска-та вѣтвь (часть) коя-то обема Тарпанскъ (дервентскъ-тѣхъ) крѣпость, и идинъ чуденъ столпъ въ море-то направенъ, а на сѣверъ живѣхътъ Унни-ти съ града своего » Вархачана, и други, » Моусей Хоренскій приказва, спорядъ Агадангела че Тиридатъ царь Арменскій слѣзлъ (въ лѣто ок. 312) съ сичкыя-тѣ си народъ въ Каркарачьскы-ты²⁾ равнины, гдѣ-то посрѣщнхъл нѣкои-си сѣверны народы возставшія на него поощреніемъ Персійскаго царя Шабуха или Сапора³⁾ и като ся ударилъ на

¹⁾ Φησι δ' Ἐρατοσθένης . . . κἀλλω περὶ τὴν θάλατταν . . . Καδουσίους καὶ Ἀλβανούς, καὶ Κασπίους, καὶ Οὐϊτίους, τάχα δὲ καὶ ἑτέροισι μέχρι Σκυθῶν (Στραβ. Βιβ. ΙΑ Κεφ. Η § . . , σελ. 513 - 514).

²⁾ Тѣхъ сѣхъ извѣстно равнины-ты, кои-то Стравонъ именува Гаргарейскы и гы полага въ сѣверно-то Кавказско подгоріе между Албанцы-ты и Амазоны-ты (Στραβ. Βιβλ. ΙΑ. Κεφ. Ε. § 2. 3, σελ. 504), то есть въ сѣвернѣхъ-тѣхъ Албаніѣхъ, въ Дагестанъ, между Девентъ-тѣхъ и Терекъ-тѣхъ.

³⁾ Моус. Хорен. Истор. Кн. II Гл. 84. — Това станжло, каже онъ, кога-то Дертадъ (Тиридатъ) бѣ отишелъ на Римъ да ся види съ святаго царя Константина великаго, вѣроятнѣ за да го честити, зачо него лѣто 312. бѣ пріѣль Христіанскъ-тѣхъ вѣрж. На вращанье-то си отъ Римъ Тиридатъ излѣзлъ съ войски-ти си противу тѣхъ сѣверны народы, между кои-то были и Писолци;

бой съсъ нихъ, разбилъ гы совершенно, и пресѣкъ на двѣ половины съ сабѣж-тѣ си царя Пасьлскаго, кой-то хвѣрливъ примкъ от горѣ му бѣ искалъ да го събори отъ конь-тѣ; послѣ нагонилъ тѣя народы даже до Унскж-тѣ землѣж, и тамо сторилъ миръ съсъ нихъ, зель имъ заложницы, и ся завѣрижъ во своя си¹⁾. Аммианъ Марцелинъ (ок. 390 л.) пише че Унни-ти, мало извѣстни суще въ ветхо-то время, обитали отвѣдъ Меотійско-то Езеро, и ся простирали даже до Ледовитѣя-тѣ океанъ²⁾; кое-то ще каже, не че Унни-ти ся простирали наистинж до реченыя-тѣ океанъ, но че Аммианъ, какво-то и по вече-то древни писатели, не знаилъ че океанъ-тѣ былъ юще много по далечъ на сѣверъ, и че между Унны-ти и него имало и други много пространы мѣста обитаемы извѣстно отъ други надсѣверны (ὑπερβορεους) народы³⁾. Това казвать и Клавдианъ, и Святый Иеронумъ кои-то еднакво поставятъ Унны-ты отвѣдъ Лѣдовитаго Танаиса⁴⁾. Така и Юрианъ пише че, спорядъ Присково-то

¹⁾ Мовс. Хорен. Истор. Кн. II Гл. 85. Назначи тука че Пасьлци-ти, какво-то Унни-ти и Българе-ти, имали обычай въ бранѣхъ да хвѣрлятъ примки на врагови-ти си. — Колко-то за Пасьлци-ты, тойже Мовсей приказва въ истѣж-тѣж своѣж историѣж (К. II. Гл. 65) че влѣзли заедно съ Хазары-ты въ Армениѣж подь названіемъ такожде сѣверныхъ народъ, съ своего царя Вжнасага, и първо побѣдившеса, послѣ побѣдили Армени-ти и имъ убили царя Вагарха въ л. 217. по Хр.

²⁾ *Nunorum gens, monumentis, veteribus leviter nota, ultra Padus Maeoticas glaciale Oceanum accolens* (Ammian. Marcel. L. XXX. c. 2 § 1)

³⁾ Ἀπαντας μὲν δὲ τοὺς ὑπερβορεοὺς κοινῶς οἱ παλαιοὶ τῶν Ἑλλήνων συγγραφεῖς Σαυθας, καὶ Κελτοσκιθας, ἐκάλουν οἱ δὲ τὸ πρῶτον διελόντες, τοὺς μὲν, ὑπὲρ τοῦ Ἑυξείνου καὶ Ἰστροῦ, καὶ Ἀδρίου κατοικοῦντας, Ὑπερβορίους ἔλεγον, καὶ Σαυρομάτας, καὶ Ἀριμασποὺς· τοὺς δὲ πέραν τῆς Κασπίας θαλάττης, τοὺς μὲν, Σάκας, τοὺς δὲ Μασσαγέτας ἐκάλουν, ἐὼς ἔχοντε, ἀκριβῶς λέγειν περὶ αὐτῶν οὐδὲν (Страб. Вѣдл. IА. Кѣф. 5! § 2: сел. 507)

⁴⁾ *Trans gelidum Tanaïm.* (Claud. Contr. Buf. L. I. V. 323 et Scq; St. Ieronym. ep 77 t. I. p. 460.)

приказаніе, Уни-ти живѣли на Восточны-ты Меотійскы брегѣвъ, гдѣ-то ся хранили съ ловъ ¹⁾. Зосимъ казва и той че намѣрилъ нѣ-гдѣ написано какъ отъ тыя Асійскы мѣста Уни-ти мигъли на Евро-пѣ ²⁾. Прискъ казва че Униія не была далечъ отъ Мыдіѣж, и че Уни-ти твърдѣ добрѣ знали пѣть-тъ на тѣзи странѣ, зацо отъ давна они презъ него нападали на Мидіѣж ³⁾. Агадіѣ (ок. 559 л.) пише какъ Уни-ти отъ ветхо время обитали на востокъ и на сѣверъ отвьдѣ Меотіѣж и Танаиса ⁴⁾. Прокопъ (ок. л. 552) пише и той на мно-го мѣста че Уни-ти, называеміи отъ ветхо Киммеріѣци и въ негово-то время Утургури, живѣли іоще въ това время на во-стокъ отъ Меотіѣж даже до Танаисъ, и на приморіе-то и въ вну-трениж-тѣ земіѣ. ⁵⁾

1) Jornand. de reb. Getic. c. 24.

2) Zosim. hist. L. IV. c. 20.

3) Prisc. Enc. de legat. II, 3. p. 64 - 65.

4) Agathias V. II. Οἱ Οὔννοι τὸ γένος τὸ μὲν παλαιὸν κατοικοῦν τῆς Μαιώτιδος λίμνης τὰ πρὸς ἀπηλιώτην ἄνεμον, καὶ ἦσαν τοῦ Ταν-ῆδος ποταμοῦ ἀρктиκώτεροι.

5) « Ἰπὲρ δὲ Σαγίδας Οἰνικὰ ἔθνη πολλὰ ἴδρυντας. τὸ δ' ἐν-τεῦθεν Εὐλυσία μὲν ἡ χώρα ὠνομασται, θάρβαροι δὲ αὐτῆς ἄνθρω-ποι τὰ τε παράλια καὶ τὴν μεσόγειον ἔχουσι μέχρι εἰς τὴν Μαιώτιν καλου-μένην λίμνην καὶ ποταμὸν Τανάεν, ὅς δὲ εἰς τὴν λίμνην ἐσβαλλες. . . ἄνθρωποι δὲ, οἳ ταύτῃ φέρονται, Κιμμέριοι μὲν τὸ παλαιὸν ὠνομάζοντο, τὰ νῦν δὲ Οὐτούργου-ροι καλοῦνται· καὶ αὐτῶν καθύπερθεν εἰς βορρᾶν ἄνεμον ἔθνη τὰ Ἀντῶν ἀμετρα ἴδρυντας » (Procop. de bello Goth. IV. 4 p. 572 - 573) На друго мѣ-сто Прокопъ пише: » Κατοωμινεμъ Ивирскы-ти предѣлы, слѣдъ едиж мно-го тѣсиж пѣтекъ, коя-то держи до 50 стадіи, и нема други исходъ освенъ Каспійскы-ти называемы двери, находимъ пространни равнини пълни съ води, гдѣ-то почти сички-ти Унски народи живѣимтъ даже до Меотіѣско-то Езеро. Οὗ δὲ τὰ Οὔνων, ἔθνη σχεδὸν τι ἅπαντα ἴδρυ-τας, ἄχροι εἰς τὴν Μαιώτιν διήκοντα λίμνην » (id de bell. Persic. I. 10. p. 28). И на друго мѣсто пакъ дума: » Отъ града Воспора и Херсона на вѣтрѣ сичка-тѣ земіѣ Уни ѣ държатъ » (id ibid. I. 12. p. 33) И на

Видися отъ все това че, отъ третяго вѣка преди Хріста да-же до шестаго по Хріста, сички-ти почти вѣтхи и нови писатели означавать за Унни-ты точно оныя жилища, кои-то Моусей Хорен-ский, Нікифоръ, Феофанъ, Анастасій и Юриандъ, какъ више (стра-ниж 46) видѣхмы, означавать за Българи-ти. Това е уже довольно зна-меніе какъ Унни-ти сж были Българе, или Българе-ти Унни.

Но има и други обстоятелства, кои-то подкрѣпляютъ това исто-то мнѣніе.

1^о Нікифоръ съ имя-то Унногундуры называва явно Бъл-гары-ты като казва че » Кувратъ Унногундурскый Князь въз-сталъ противу Аварскыя-тъ Хаганъ »¹⁾, понеже знаемъ изъ самаго Нікифора²⁾, изъ Феофана³⁾ и изъ Анастасіа⁴⁾, че Курватъ, Курать, или Кроватъ, былъ Князь Българскы.— Феофанъ такожде нарича Българы-ты съ имя-то Унногундуры като казва: » нужно е да кажемъ и за древность-тъ на Унногундуры-ты Българы и Котрагы »⁵⁾. — Константинъ Багрянородный казва най сетнѣ уреченно че

друго мѣсто пакъ казва: » Лазы-ти живѣххъ испърво въ Колхидж, а царь-тъ (Греческый) пазяше добръ предѣли-ти си, за да не бы Унни-ти неприя-тели минжли прѣзь Кавкаса, кой-то имъ е сопредѣленъ, и влѣзли, прѣзь Лазскж-та земж, въ Гречески-ти области » (id *ibid.* II. 15. p. 123) И пакъ говори; » и Унни-ти живѣххъ сопредѣлно съ Лазы-ти » (*ibid.* II. 28 p. 160).

1) Κοῦβρατος ὁ ἀνεψιὸς Ὁργανά ὁ τῶν Οὐννογουνδοῦρων κύριος (Niceph. brev. hist. p. 16).

2) Niceph. p. 22.

3) Theophan. chron. p. 297.

4) Anast bibliothecar. p. 480 ed. Bonn.

5) Ἀναγκλίον δὲ εἰπεῖν καὶ περὶ τῆς ἀρχαιότητος τῶν Οὐννογουνδοῦρων Βουλγάρων καὶ Κοτρᾶγων Theoph. p. 543 ed. (Bonn). Въ общи-ти изданія Феофано-вы, и именно въ Парижско-то стр. 296, стои писано » καὶ περὶ τῆς ἀρχαιότητος τῶν Οὐννογουνδοῦρων καὶ Κοτρᾶγων; » но това е явна по-

Българе-ти исперво ся именувади Оногундури ¹⁾, кое-то явно е писано вмѣсто Уногундури. — Убо отъ първѣ-тѣ половинѣ на тѣзи речъ, коя-то е коренна-та нейна часть, видися явно че Българе-ти были Унско племе, сирѣчь Унни.

2° На много мѣста въ писатели-ти ся находитъ употребена рѣчь-та Унни, или сама или заедно съ имя-то Българи, вмѣсто само тоежде имя Българи. На примѣръ: Никифоръ говорѣщи за началото само на Българи-ты, употребява и двѣ-ты рѣчи Унни и Българи ²⁾, съ кое-то е щалъ извѣстно да покаже, че Българе-ти ся наричали и Унни и Българе. Такожде и на друго мѣсто, като приказва че Българе-ти возставше убили сичкы-ты членовы отъ Княжескѣ-тѣ своѣ до тогази днастїѣ, и избравше поставили Князя своего Телесїа, употребява пакъ и двѣ-ти нарицанїя Унни и Българи ³⁾. — Агадїй пакъ също така и той употребява рѣчи-ти Унни и Котригуры ⁴⁾ вмѣсто едно и тоежде имя Българи, или, ако щешъ, вмѣсто Българи и Котрягы Българомъ соплеменници ⁵⁾ — Иоанъ Малала въ 12 и 13-тѣ година царства Іустин-

грѣшность, понеже въ три неговы стары рѣкописни Кодикси нарицаемыя Csi-slianus, Francisci Barberini Cardinalis, u Pegrezianus, кои-то е подражалъ и Болскыя-тѣ му издатель Нїебуръ, четесе, какъ-то выше рекохмы, τῶν Ὀνογουνδούρων Βουλγάρων; и истина-та на това послѣднее правописание ся подтверждава и изъ книгохранителя Анастасїа, кой-то преписивающе Феодана по Латински казва такожде: “verum inter haec necessarium est dicere de antiquitate quoque Onogundurensium Veulgar et Contrag.”

1) Прότερον Ὀνογουνδούρου; αὐτοὺς ἐκάλου (Const. Porphyg. de Them. 41, 4. p. 81).

2) Δεκτέον δὲ περὶ τῆς τῶν λεγομένων Οὐννων καὶ Βουλγάρων ἀρχῆς (Niseph. brev. hist. p. 22).

3) τὰ δὲ κατὰ τοὺς Οὐννους καὶ Βουλγάρους ἐπράντετο τῇ δὲ (id p. 44.)

4) Εἶτα νῦν παραταττομένοις πρὸς βαρβάρους ἀλήτας καὶ τούτους Οὐννους καὶ Κотριγούρους (Agathias V. 47. p. 161.

5) Ἡ πάλαι καλουμένη μεγάλη Βουλγαρία, καὶ οἱ λεγόμενοι Κότρυγοι

иана Великаго, сирѣчь въ лѣто 539 и 540, употребява рѣчь-тъ Унны, тамъ гдѣ-то Феофанъ и Кедринъ пишѣтъ Българы¹⁾. Но и сами Феофанъ и Кедринъ таможде по долу пишѣтъ Унны вмѣсто Българы²⁾. Прокопій въ истѣ-тъ 13 год. царства Юстиніанова пише и той Унны вмѣсто да каже Българы³⁾, защо и нигдѣ онъ не помянува имя-то Българы⁴⁾. — Генесій ако и да помянува во-обще Българы-ты съ собствено-то имъ това имя, обаче называвагы и Унны на едно мѣсто, гдѣ-то укорява царя Леона Арменина, защо-то въ свои-ты мирозаклученія съ Българы-ты (л. 814), за увѣреніе че ще да ся държатъ здраво одолжилъ тѣхъ да ся закълнѣтъ по Христіанскы, кога-то не были Христіане, а той и Гръцы-ты Христіаны ся закляли по Българскы обычай⁵⁾. — Въ исто-то обстоятелство нарича Българы-ты Унны и Феофановъ-тъ Продолжителъ,

ὁμόφυλοι α τῶν καὶ οὗτοι τυγχάνοντες (Niceph. brev. p. 22.) Ἡ παλαιὰ Βουλγαρία ἐστὶν ἡ μεγάλη, καὶ οἱ λεγόμενοι Κότραγοι ὁμόφυλοι αὐτῶν καὶ οὗτοι τυγχάνοντες (Theophan. chron. p. 297). Κροβάτου τοῦ Κύρου τῆς λεχθείσσης Βουλγαρίας καὶ τῶν Κοτράγων (id. ibid.).

1) » Δύο στρατηγοὶ Οὐννων . . . « ἐπέριψαν αὐτῷ Οὐννοι μετὰ πολλοῦ πλῆθους » (Malalas p. 437-438, 451 ed. Bonn); — « ἐκίνησαν οἱ Βούλγαροι δύο βῆγες » . . . « Ἐξῆλθον οἱ Βούλγαροι πλῆθος πολὺ » (Theoph. p. 184, 185). — « Ἐξῆλθον οἱ Βούλγαροι εἰς τὴν Μυσίαν . . . Ἐξῆλθε κατ' αὐτοῦ πλῆθος Βουλγάρων » (Cedr. I. p. 371, 372).

2) Μηκέτι τολμώντων τῶν Οὐννων περάσαι τὸν Αούναβιν (Theoph. et Cedr. ibid.).

3) Procop. de bell. Pers. II. 4. p. 95; Idem de aedif. IV. 3. p. 73.

4) Виж. на прим. Procop. hist. ascan § 23. p. 66, и de bell. Goth. I. 27. p. 377.

5) Τὰ χριστιανῶν παρ' οὐδὲν θεσπίσματα λογιζόμενος, ὡς δῆθεν καὶ ταῖς πρὸς τοὺς Οὐννοὺς εἰρηναίαις συμβάσει ταῦτα συνέχεεν, ἐκείνοις μὲν ἀναθεῖς ἐργάσασθαι τὰ ἡμέτερα εἰωθότα, ἑαυτῷ δὲ καὶ τοῖς ὑπ' αὐτὸν τὰ ἐλεεινὰ φρησεύματα (Gene. I. p. 28 ed. Bon).

кой-то казва че реченый Леонъ, като щялъ да стори 30-годишно мирозаклученіе съ Унны-ты, кои-то ся, каже, называвать Българе, сторилъ да ся закълнѣтъ ти по хрїстіанскы, а Гърци-ти по варварскы и поганскы ¹⁾).

3° Византїйски-ти писатели, кои-то подраздѣлявать Меотїйскы-ты ²⁾ Унны на различни племена, давать на нѣкои-си отъ нихъ такыва имена, отъ кои-то можемъ пакъ да разумѣемъ Българы-ты. На примѣръ :

¹⁾ Καὶ γὰρ τὰς τριακοντούτους σπονδὰς τοῖς Οὐννοῖς δὴ τούτοις τοῖς καλουμένοις Βουγάραις ἐνωμότως ποῶν... κ. τ. λ. (Contin. Theoph. p. 19. 20).

²⁾ Мы не говоримъ тука за онія Унны, кои-то живѣли въ Асїйскж-тж Скѣдїж на Востокъ отъ Каспїйско-то море, на Сѣверъ отъ Персїѣж, и кои-то именовали Ефтилиты или Нефталиты и бѣли Унни. Они совсѣмъ различни отъ Меотїйскы-ты или Черны нарицаемы-ты Унны, и родомъ, и нравомъ, и мѣстоположеніемъ, не могътъ никакъ да имътъ смѣсь нѣкоїж съ наши-ты Българы. Ради любопытства мы привождамы тука що пише за нихъ Прокопїй. α Χρόνῳ δὲ ὑστερον Περσέως ὁ Περσῶν βασιλεὺς πρὸς τὸ Οὐννων τῶν Ἐφθαλιτῶν ἔθνος, οὗς περ λευκοὺς ὀνομάζουσι, πόλεμον περὶ γῆς ὀρίων διέφερε. . . Ἐφθαλίται δὲ Οὐννικὸν μὲν ἔθνος εἰσὶται καὶ ὀνομάζονται, οὐ μὲν τοι ἀναμίγνυνται ἢ ἐπιχωριάζουσιν Οὐννων τισὶν ὧν ἡμεῖς ἴσμεν, εἴπει οὔτε χώραν αὐτοῖς ὄμορον ἔχουσιν, οὔτε πη αὐτῶν ἀγχιζα φκινται, ἀλλὰ προσικουσι μὲν Πέρσαις πρὸς βορρᾶν ἀνεμον, οὗ δὴ πόλις Γοργῶ ὄνομα πρὸς αὐταῖς που ταῖς Περσῶν ἐσχατιαῖς ἐστιν, ἐνταῦθα δὲ περὶ γῆς ὀρίων διαμάχεσθεαι πρὸς ἀλλήλους εἰώθασιν. Οὐ γὰρ νομάδες εἰσὶν ὡσπερ τὰ ἄλλα Οὐννικὰ ἔθνη, ἀλλ' ἐπὶ χώρας ἀγαθῆς τινος ἐκ' παλαιοῦ ἔδρυντας Ταῦτά τοι οὐδὲ τινα ἐσβολὴν πετιήνται πρόποτε ἐς Ῥωμαίων τὴν γῆν, ὅτι μὴ ξὺν τῷ Μήδων στρατῷ Μόνον δὲ Οὐννων οὔτοι λευκοί τε τὰ σώματα καὶ οὐκ ἄμορφοι τὰς ὄψεις εἰσὶν. Οὐ μὲν οὔτε τὴν δίαιταν ἑμοιότροπον αὐτοῖς ἔχουσιν, οὔτε θηρίων βίον τινα ἢ περ ἐκεῖνοι ζῶσιν, ἀλλὰ καὶ πρὸς βασιλείας ἐνὸς ἄρχονται, καὶ πολιτείας ἔνομον ἔχοντες, πρὸς ἀλλήλους τε καὶ τοὺς πέλας ὀρθῶς καὶ δικαίως συμβάλλουσι, Ῥωμαίων τε καὶ πάντων οὐδὲν τί ἤσπον. Οἱ μὲν τοι εὐδαίμονοις αὐτοῖς φίλους ἐταρίζονται ἄχρι ἐς εἰκασιν, ἂν οὕτω τύχη, ἢ τούτων πλείους, οἱ περ αὐτοῦ

Прискъ риторъ помянува Опогуры, Сарагуры, Урогы, Савиры, Акатиры (кои-то нарича и Акациры), и Кидариты; но оны именно само Акатиры-ты и Кидариты-ты называва Унны¹⁾.

Прокопій помянува Унны, Кутургуры, Утургуры²⁾ и Савиры³⁾, той казва ющи че Унны-ти ся именовали и Массажети отъ ветхо⁴⁾, и такагы и самъ многожды называва⁵⁾.

Агаѳія помянува Оногуры, Котригуры, Утигуры, Ултигуры, Вуругунды, и Савиры⁶⁾.

Менандръ говори за Контригуры (кои-то и Котригуры и Котрагуры, и Кутрагуры, и Котрагиры называва), Утигуры, (кои-то и Уитигуры именува), Угуры и Савиры, кои-то и Авиры пише⁷⁾.

Ξιμπότας μὲν ἴσασι γίνοντας, τῶν δὲ χρημάτων μετέχουσι πάντων, κοινῆς τινος ἐξουσίας αὐτοῖς ἐς τὰτα οὐκ ἔπειδὴν δὲ τῷ αὐτοῖς ἐταιριταμένῳ τελευτήσῃ ξυμβαίη, τούτους δὲ τοὺς ἄδρας ζῶντας ἔνι αὐτῷ ἐς τὸν τάφον ἐσκομιζέσθαι νόμος» (Procop. de bello Pers. 1. 3. p. 9.) Малтъ - Брюнь Французскій Географъ казва че Ехоалити-ти ся назвали така отъ рѣкѣ-тѣ Окса (Ὠξος, Oxus) при коиж-то живѣли, и коя-то по Персійски ся именовала Аптеле, и дума че они были вѣроятно Турци, и негли не ся различава никакъ отъ Узи или Узбеки-ти кои-то, слѣдъ много превращанія, оставли владѣтели на Великѣ Бухаріѣж (Malte. Brun Geogr. univers. t. IV. L. 133. p. 617. ed. 5°).

1) Prisc. de legat. p. 43, 46, 54 — 53, 59.

2) Procop. de bell. Goth. IV, 4 et 5, p. 573 et 574.

3) Id. de bell. Pers. II. 29, p. 164; de bell. Goth. IV. 3 p. 570; ibid IV. II. p. 573.

4) Αἰγῶν δὲ ἢ Μεσσαγέτης γένος, οὗ νῦν Οὐννοὺς καλοῦσιν (id. de bell. Uandal. I. II. p. 205.)

5) ib. de bell. Pers I. 21. p. 63; Uandal. I 4 p. 187; I, 11 p. 203; I. 18 p. 220; Goth. II. 1. p. 388.

6) Agathias III. 5. p. 77; III. 17 p. 92; IV. 13. p. 122.

7) Menandce p. 100, 114, 119, 132, 154, 155, 161.

Юрнандъ приказва за Българи, Уннугри, Аулциагри (кои-то и Улцингуры или Улцингиры именува), и Авиры, кое-то въ рукописы-ты стои Савири.

Сега отъ тѣя различни Унскы племена като извадимъ 1° Савиры-ты кои-то, спорядъ Приска, пришедше изъ вѣтрешнѣ-тѣ Асїѣ испѣдени отъ други приокеанскы народѣ, нападнѣли на земѣ-тѣ на Оногуры-ты ¹⁾, и кои-то послѣ находимъ учредены въ Асїѣ-тѣ Сарматїѣ и живѣѣщы отдѣлено при Кавкаскы-ты горы даже до около 585 лѣто ²⁾; 2° кидариты-ты кои-то, и дагы непознаваме точно що сѣ были за народѣ, живѣли обаче таможе отдѣлено по каспїѣ-ты бреговы при Кавкаскы-ты горы; 3° Акациры или Акациры-ты, кои-то явно ся види да сѣ были Козари или Хазариты, и за тѣхъгы приимать вѣобще учени-ти ³⁾ и 4° Угуры-ты, кои-то Феофлактъ Симокатта называва Огоры, и казва положително че были Аваре-ти (Theophyl. Simoc. у Агадія VII. 7-8) оставать:

Оногури, Сарагури и Уроги у Приска,

Кутургури и Утургури у Прокопія,

Оногури, котригури, утигури, Ултизури, и Вуругунди у Агадія,

Контригури, и Утигури у Менандра,

Уннугари, и Аулциагри, у Юрнанда.

Приложи и това че Нѣкифоръ и Феофанъ помянувать, както выше стр. 61 видѣхмы, племя Българомъ соплеменно Котрагы или Контрагы.

¹⁾ Prisc. de legat. p. 43.

²⁾ Шафарикъ мысли че Савири-ти, кои-то ся наричали и Савинори и Савиногури, пришли изъ нынѣшнѣ-тѣ Сибирїѣ (Виж. Слав. древн. Т. I. Кн. II. стр. 262-266).

³⁾ « Акацировъ безъ сомѣнїя предковъ послѣдующихъ Козаръ » (Шафар. ibid. стр. 254).

Това като е тъй, кой не види че Прокопиеви-ти Кутургури, Агадієневи-ти котригури, Менадрови-ти контригури, котригури, Котрагури, кутрагури, и Котрагири, сж исти-ти Нікифорови и Феофанови Котрагы или Контрагы за кои-то тии Нікифоръ и Феофанъ казватъ положително че были единоплеменни съ Българи-ты, и че между Котригуры или Котрагуры и котрягы нема другъж никоѣж разликъ, освенъ конечно-то приложение на слово-то уры, кое-то въ различни-ты вышеречены имена ся види писано и при и ари¹⁾. Такожде треба да кажемъ че Прокопиеви-ти Утургури, Агадієви-ти Утигури и Ултизури²⁾, Менадрови-ти Утигури и Уйтигури, и Йорнадови-ти Улцигури или Улцингари и Аулциагри³⁾ сж сички-ти единъ и тойжде народъ Българомъ соплеменный, понеже Прокопій положително казва че утургури-ти были соплеменни съ Кутургуры-ты, както выше (стр. 61) видехми че Нікифоръ и Феофанъ казватъ за Българи-ты съ котрагы-ты и че ся назвали така отъ двоицъ братія Утургура и Кутургура⁴⁾. Това исто-то ще кажемъ и за Прісковы и Йордановы-ты Оногуры и Ун-

¹⁾ Така Оногури или Уногури = Унугари; Котригури = Котрагири; Улцигури = Улцингари.

²⁾ Това Ултизури е іавно, негли по погрѣшности, писано вмѣсто Ултигури, и ако промѣнимъ и буквж-тж т на ц какъ-то въ рѣчи-ти Акацири и Акацири, ще найдемъ исто-то Йорнадово нарицаніе Улцигури или Улцигури = Улцингари.

³⁾ Аулциагри не е мъчно да разумѣмъ че стои така, негли по нѣкоѣж погрѣшкж отъ преписатели-ты, писано вмѣсто Аулцигары = Улцингари и Улцигури, и съ промѣненіе на буквж-тж ц коѣж-то іж нема въ Греческыя-тж языкъ, на т, видися пакъ че то имя е равно съ имя-то Ултигури = Уйтигури = Утигури.

⁴⁾ α Καὶ ποτὲ τις αὐτῶν [τῶν Οὐννων] τὴν ἀρχὴν ἔσχεν, ἧ δὲ παῖδες ἐγένοντο δύο, ἄτερος μὲν Οὐτουργούρ ὄνομα, Κουτουργούρ δὲ ὁ ἕτερος, οἳ παρ, ἐπειδὴ αὐτῶν ὁ πατὴρ τον βίον ζυμετρούσατο, τὴν τε ἀρχὴν ἀμφὸς ἐν σφίσιν αὐτοῖς διεδάσαντο, καὶ τὴν ἐπωνομίαν τοῖς ἀρχιμένοις αὐτοῖς ἔδωσαν· οἱ μὲν

угары⁴⁾), защо, тѣ имена като твърдѣ малко различни отъ имя-то Оногундуры или Унногундуры, кое-то Нѣкифоръ, Феозанъ и Константинъ багрянородный даватъ, какъ-то выше (стр. 60) видѣхмы, Българомъ, видися да сж были и они, какъ-то и това, общо и ветхо названіе на Българы-ты.

Колко-то за Прісковы-ты Сарагуры, ако назначимъ че то имя ще да е равно съ Серагуры или Сирагуры²⁾), а то пакъ съ имя-то Сирагы, какъ-то Котрагури или Котригуры съ имя-то Котрагы, то ще бждемъ приведени да кажемъ, че Сарагури-ти сж были истыя-тъ оный народъ, кого-то Стравонъ именува Сиракы³⁾). Слѣдователно и Уроги-ти Прісковы, треба да речемъ че сж Стравоновы-ти Аорси, защо, по Стравона, Сираки и Аорси были единоплеменни, и по Приска Сарагури и Уроги и были ед накво единоплеменни. А понеже Аорси-ти, кои-то звучать почти сжщо какъ и Юриандовы-ти Аулли въ рѣчи-ты Улли-агры, Уллингары и пр:⁴⁾), вѣроятно сж были, както выше (стр. 55) рекохмы, Българе, можемъ и за Сиракы-ты или Сарагуры-ты пакъ

ἡ δὲ οὐτὸν ὄνομα, οἱ δὲ Κολοβούροι καὶ ἐς ἐμὰ ὀνομάζονται (Procop. de bell. Goth. IV. 5. p. 574).

¹⁾ Уже рекохмы че тѣ имена сж тождественни, и тука ще кажемъ че не ся различавать отъ Българско-то наричаніе Оногундури или Унногундури, освенъ за приложеніе-то въ средж-тж на тѣя послѣдны-ты, сирѣчь между Унног- и -ури, на слово-то унд, съ кое-то сложително става Унног-унд-ури, или Унно-гунд-ури. Ако перво-то слово Унно значи Българы, и послѣдно-то ури е просто окончаніе, можемъ мыслѣж, основателно да речемъ че и слово-то унд или гунд е тождественно съ Βούνδ, а то пакъ съ Венд, Венди = Славены, кое-то ще каже че Унногундури означава Българо-Славены или Славено-Българы.

²⁾ Выше (стр. 50 прим. 1) видѣхмы че Сара или Сера (кое-то по Греческы обычай ако да ся пише и вмѣсто е возможно бы да ся речеи Сира), значи, по Персійскы и другы языцы, главѣж.

³⁾ Strab XI, C II, 1 p. 492 и выше стр. 15 и 16.

⁴⁾ Аулли е найстинѣж, съ естественно и обычайно-то въ Греческыя-тъ языкъ промѣненіе на буквы-ты у и л на о и р, едно и тоже съ слово-то Аорси или Ἀόρσοι.

вѣроятно да кажемъ че сѣ были и тѣи, какъ-то и Котраги или Котрагури-ти племя Българско .

Оставать Агадіеви-ти Вуругунди. Това имя очевидно е сложено отъ Вуруг и унди, кагъ-то выше (стр. 67 прим. 1) и за имя-то Унногундури рекохмы че е сложено отъ Унног и уни, Слово-то Вуруг е явно тождественно съ корениж-тж рѣчь на имя-то Българе, зацо Вуруг е равно съ Вург а то пакъ е песомѣнно отъ Гръци-ты писано вмѣсто Булг или Бѣлг.;¹⁾ а слово-то унди е тождественно съ слово-то Вунди = Вжнди = Вънди = Венди означающее Славены-ты, какъ-то и выше (стр. 67 примѣч. 1) рѣкохмы. За това и справедливо въобще ученни-ти кѣкъ-то Шафарикъ, Тунманъ, Клапроодъ и други подъ имя-то на Агадіеви-ти Вуругунды разумѣвать Българы-ты²⁾.

Потребно е впрочемъ да забѣлѣжимъ че сички-ти вышеречени дѣленія и нарицанія на Унни-ты ся возносятъ, не само на унны-

¹⁾ Това ся доказва и отъ сѣщо-то имя *Βουρῦάροι*, кое-то и днесъ юще просто Гръци-ти вмѣсто *Βουλῶροι* произносятъ, и кое-то и въ средня-тъ вѣкъ мнозина чужди писатели сѣ различнимъ образомъ писали. Така Бергенди у Гербелота пише Българы-ти Бургянъ, Боргянъ; Абулфеда гы пише Борганъ, Месудъ, Елмакинъ и Баръ - Гебреа, Бурганъ, Бергаръ, Бургаръ и Воргалъ; Нубійскыя-тъ Географъ, Бергянъ; Мануиль Малакса у Дюкангя (*glossasium*, слово Здравица), вмѣсто Булгарія, Бургерія; Муратори (*in antiqu. Ital. aevi med. T. I. c. 44*) Бургарія, и т. д. — Това ся подтверждава и отъ име-то Вургун-дайбъ *Wurgonthaib*, кое-то помянува Павелъ Винфридъ или Диаконъ (*de gesta Langobardorum* въ Муратори *Rerum Ital. Script. T. I. p. 443*), и кое-то, сложено отъ Вургоня и айбъ (древне. — Нѣмскы *eiba* = край, околица), значи Булгарія или Българска земля, какъ-то Тунманъ (*Unters. üb. oestl. Voelker S. 32-33*), Клапроодъ (*Tableaux hist. de l'Asie p. 249*), Бухль (*Buhle Lit. de russ. Gech. p. 207*) и Шафарикъ (*Слав. др. Т. I. Кн. 1. стр. 230.-231*) правдоподобно толкувать.

²⁾ Виж. Шафар. Слав. древ. Т. I. Кн. I. стр. 231; Кн. 3. стр. 84-85, 88-89.

ты, кои живѣли въ время царя Іустиніана Великаго, то есть въ время-то за кое писали Прокопій, Агадіа и Менандръ, но даже и на оныя Унны, кои-то предъ и при Атила прегазили и обладали почти сичкж Европж ¹⁾ въ 2-тж половинж четвертаго и въ 1-тж половинж пятаго столѣтія. Това ся доказва и отъ Пріска и отъ Юрнанда, кои-то само за тья послѣдны-ты сж писали и говорили, и отъ исты-ты Прокопіа и Агадіа, кои-то ако и да сж писали за по Іустиніановы-ты Унны, раздѣленія-та и нарицанія-та имъ обаче іавно описватъ за ветхы-ты.

На примѣръ Прокопій пише какъ » Унни-ти испърво называемыи » Киммерійци ²⁾ обитали многочисленно Доно-Меотійскы-ты страны, » и имали вси единъ царь повилитель. А нѣкогда единъ тѣхенъ царь » имѣющій двоица сыновы именовъ Утургуръ и Кутургуръ, » като умрѣлъ, тѣи сынове си сподѣлили помежду си царство-то, и » всякій отъ нихъ дали свое-то имя на свои-ты поданницы, и та- » ка они ся нарекли и ся наричатъ даже и до днесъ Утургури, » и Кутургури. Тѣи вси тамо исперво обитающе, не ся мѣси- » ли никакъ съ другы-ты челоуѣцы, кои живѣли отъ самъ и отъ » вѣдь Меотиса, зацо нито минували тья воды, нито мыслили че » могжтъ да ги минжтъ ... Но съсь время казватъ (ако да е то » истина) че нѣкои момци Киммерійци като излѣзли на ловъ, и го- » нили единъ рогачъ, понеже рогачъ-тѣ скочилъ въ воды-ты, ско- » чили и они вжтре подирѣж му, и така наедно минжли на отса-

¹⁾ Τὴν Εὐρώπην πᾶσαν ἐπέδραμον, καὶ τὸ Σκυθικὸν ἕρρηψαν γένος (Εὐναπ. Euc. de Sent. II. 34. p. 75. ed. Bonn.)

²⁾ Не е тука мѣсто-то да докажемъ че Прокопій нарича Унни-ти Киммерійци само зацо-то въ древиѣйшы-ты историческы времена живѣли въ тья страны народъ именовъ Киммерійци, *Κιμμέριοι*, кои-то, въ лѣто ок. 631 пр. Х., были испждени отъ тамо отъ Сквоы пришедшія изъ кѣдъ Волжж (Виж. Herod. (IV. 11, 12).

» Жныя-тъ брегъ. Но тога внезапно рогачь-тъ ся загубилъ отъ очь-
 » ты имъ... а они оставивше ловь-тъ, завърнѣли ся скоро назадъ,
 » и извѣстили всѣмъ киммерійцамъ какъ тамо воды-ты ся лесно
 » минували. Услышавше сія они, грабнѣли оружія-та си, и минж-
 » ли всенародно отъ срѣща, кога-то Вандали-ти бѣха ся уже ди-
 » гнѣли отъ тамо и приселили на Лувіѣж, и кога-то Вусиготди-ти
 » ся бѣхж учредили въ Испаніѣж; и нападше напрасно на Готѣы
 » ты, кои тогыва живѣли по тыя равнины, убили имъ много множе-
 » ство, а другы-ты побѣдивше принудили да ся дигнѣтъ вси отъ
 » тамо съсь жены и дѣца, и да пойдѣтъ да ся населятъ отъ самъ
 » Дунавъ-тъ въ Грько-Римскѣ тж земліѣ » ¹⁾. Сѣки знае че тія ун-
 ски нападєнія и Годски преселєнія станѣли въ л. 375 и 376.

Агадія пише и той какъ » народъ-тъ Унни отъ ветхо живѣ-
 » ли на востокъ отъ Меотійско-то езеро, и на сѣверъ отъ Танаисъ.
 » Они вси вообще ся наричали Сквѣди и Унни, но особно по родъ
 » едни отъ нихъ ся зовали Котригури, други Утигури, други
 » Ултизури, други Вуругунди, а други какъ-то иначе имъ
 » было обычайно. А слѣдъ много время ²⁾ прешли на Европѣ или
 » че рогачь нѣкой си ги повель наистинѣж, какво-то приказвать,
 » или отъ другы нѣкой случай, и като преинѣли потокъ-тъ чрезъ
 » кого-то езеро-то ся излива въ Черно море, и презъ кого то ся-
 » кали до тога че не можило да ся мине, нападнѣли напрасно на
 » чюдѣж-тж земліѣ, и повредили туземцы-ты до толкосъ що ги и-
 » спѣдили отъ тамо, и завладѣли сами земліѣ тж имъ ». ³⁾.

Любопытно е впрочемъ онова що прилага тука Агадія, какъ
 Ултизури и Вуругунди именуєми-ти Унни не существовали

1) Procop. de bell. Goth. IV, 5. p. 574.

2) Γενεαίς δὲ πολλαῖς ὕστερον. То е было извѣстно прѣди Аттила.

3) Agathias V, 44. p. 154.

веке въ негово то время, но исчезнѣли съвсѣмъ въ время царя Леона Великаго, царствовавшего отъ л. 457 до л. 474, или че были нѣкакъ си истребени, или че ся преселили нѣгдѣ далечъ та имъ ся веке имя-то не слушало, кога други-ти Унски племена, то есть Котригурѣи и Утигурѣи ти, существовали юще тогасъ, и были много славни¹⁾. Съ това явно показва Агадія че тѣи Ултизури и Вуругунди были сѣщо Аттилини ти Унни, зацо за тѣя Унны обажда Історія-та че были разбити и развалени веке отъ Греко-Римляны-ты съ убитіе-то на послѣдныя-тѣ имъ царь Аттилинь сынъ Динчика въ время реченаго царя Леона, въ л. 469; и понеже выше (стр. 60-68) видѣхмы че Вуругунди-ти были Българе, то ще каже че сѣщо Аттилини-ти Унни были Българе. Криво обаче пише Агадія че тѣи Унни исчезнѣли, сирѣчь были изгубени; то не е никакъ истина, а само царство то имъ ся тогава затрило въ Дакіѣ, та ся сѣ дръпнѣли пакъ къмъ древны ты си жилища, и послѣ дошли подъ друго имя тагы Гръци-ти не познали. Какъ-то е было така, видися и отъ основа що точно въ Леоново-то, какъ-то рекохмы, время ся затрило Унско то царство съ убіеніе то Аттилина сына Динчика или Денгизиха, и нѣколико само години слѣдъ разореніе то на това Унско царство, то есть въ л. 485, начали Българе-ти да ся явявятъ на Гръко-Римскы-ты предѣлы съ собственно-то свое имя Българы, и послѣдавали отъ тога да нападѣтъ часто на Греческы-ты области, а именно въ л. 487, 409, 502, 505, 513, 527, 534, 538 и 558

1) Ημελλον δὲ ἀρχὴ οὐκ ἐπὶ μακρότατον διαμένειν, ἀλλὰ πρόβριζοι τὸ λεγόμενον, ἀπολλεῖσθαι. Αὐτίκα γοὺν Οὐλτιζουροὶ τε καὶ Βουρουγουνοὶ μέγρι μὲν Λέοντος τοῦ Αὐτοκράτορος καὶ τῶν τότε Ῥωμαίων γνώριμοὶ τὰ ὑπάρχον, καὶ ἀλλήμοι εἶναι ἐδόκουν· ἡμεῖς δὲ οἱ νῦν οὔτε ἴσμεν αὐτοὺς, οὔτε, οἶμαι, εἰσόμεθα, τυχὸν μὲν διαφθαρέντας, τυχὸν δὲ ὡς παρρωτάτω μεταναστάντας ἐκεῖνου γε μὴν τοῦ ἔτους (558) ἐν ᾧ δὴ ἔσθη τὴν λοιμώδη νόσον τῇ πόλει ἐνεκλήψαι, τὰ λοιπα τῶν Οὐννων γένη ἐσώζετο, καὶ ἦσαν ἐπὶ ὀνομαστότατα [Agathias V. 14. p. 154 - 155.]

кога-то Проконій и Агадія помянувать само за свои-ты Уни Утургуры и Кутургуры.

За сичкы-ты убо тья причины и обстоятелства мыслимъ че и вѣтхи-ти и нови-ти Доно-Меотійски Уни были не други освень Българе.

Мы ще приложимъ и слѣдующе-то историческо обстоятелство кое-то, като доказва че Българе-ти были близо нѣгдѣ при Дунавъ-тѣ много по напредъ отъ л. 485 кога-то първы пѣть казвать уже че ся явили Българе-те въ тья страны, дава не малкж тяжесть на наше-то мнѣніе че народъ-тѣ нарицаемый Уни былъ Българскыя-тѣ. Павелъ Діаконъ приказва какъ, » кога-то Лангобарди-ти прешедше рѣкж-тж Маурингж (находящѣйся вѣроятно въ Помераніѣ) минжли кѣмъ-то югъ на другы мѣста подъ предводителство-то на първыя-тѣ сицарь Агилмунда, кого-то, слѣдъ смърть-тж на двоицж-тж имъ Князовы Ибера и Айона въ л. 389, поставили на престоль-тѣ и кой-то цароваль 33 години, еднж ноцъ като сѣдѣли спокойни, безъ да подозрѣвать ничто противно, напрасно Българе-ти нападнжли на нихъ, избилъ и наранили имъ много множество, убили имъ и самага царя Агилмунда, и заробили единороднж-тж неговж дщериж. Това не терпя неговъ-тѣ наслѣдникъ младый Ламиссіо, чтомъ ся воцарилъ (въ л. 422), поискалъ да си отмъсти за бацинж-тж си смърть, и дигнжлъ войнж противу Българы-ты. Но като токо ся ударили, Лангобарди-ти ся пакъ обѣрижли на бѣгъ; и Ламиссіо съ много поощренія, угроженія и обѣщанія, и съ своя-тѣ найпаче примѣръ, распалилъ гы до толкова, що ся устремили отнова на Българы-ты, и гы совершенно побѣдили ⁴⁾). Въ то время другы ты Историци ни казвать че Уни ти като

⁴⁾ Paul. Diac. de Gesta Langobard. c. 11, 16. et 17.

ся дигнѣли изъ За-Донскы ты страны ок. л. 376. воевали на западъ противу тамо живѣющыя други варвары, испѣдили Готѣ-ты, завладѣли сичкы-ты надъ Черноморскы страны, и ся распростирили и учредили даже до въ Молдо-Влахіѣ и Унгариѣ, отъ гдѣ то нападали и на окрестны-ты страны, минували по нѣкой пѣть и отъ самъ Дунавъ-ть и съ свои-ты побѣды принудили Грекоримскы ты цари да имъ плащатъ дань іоше отъ л. 388 за да имъ невредятъ области ты; така що освень Унны-ты други силенъ, страшень и владѣющій народъ задъ Дунавъ-ть тогази не имало. Спорядъ това види ны ся че нема сумнѣніе какъ народъ-ть съ кого то ся были тогази Лангобарди-ти въ исты-ты оныя надъ-Дунавскы страны, и кои то Павелъ Діаконъ именува Българи, не е былъ други освень Унскыя-ть, и слѣдователно Унны ты были не други освень Българе.

Über den Ursprung und die Heimath des Glagolitismus

Von Paul Joseph Safarik, K. K. Universitäts-Bibliothekar. Mit einer Schrifttafel. Prag. T. Tempisky 1858. 4. VIII, 52.)*

За изворъ-тъ и за отечество-то на Глаголически-ти слова. Отъ Павля Юсифа Шафарика, книгохранителъ-тъ на Царско-кралевскый-тъ Университетъ. Съ іеднѣ рѣкописнѣ таблицѣ. Прага, Т. Темски. 1858. 4. VIII, 52.

Коиѣ да е мисль, която ся има за истиннѣ, ако и да не докача нѣкое особно чюство, като познае чювѣкъ, че нѣма здравѣ основѣ, не може да не усѣти нѣкаквѣ си жялость и нѣкакво си противяніе камъ ново то, кое-то ся открыва. А когато пакъ това ново докача народнѣ-тѣ гордость, тогава жялость-та и противяніе-то бывать още по горящи. Спорядъ това не е чюдно, ако ново то дѣло на славнаго славениста П. І. Шафарика добые множество непріятели; зашто-то, като доказва, че глаголица-та е по стара отъ ырилицѣ-тѣ, то ся противи на увѣренія-та на досегашни-ты книжници. Нѣ все напраздно; истина-та, доказана, побѣждава всяко увѣреніе; а трѣбува да мыслимъ, че новы-ты доказателства Г. Шафарикъ е намѣрилъ за непобѣдимы, като е приялъ мисль, коиѣто нѣкога самъ отвъргаше. Работа-та състои въ това.

*) Тая книга е много важна за всички Славянскый свѣтъ, особено за Българскы. За неѣ много може да ся пише. А това, што-то е приведено тука, написано е само, за да ся извѣстятъ ученолюбиви-ти за неѣ.

Пр.

Славяни ти иматъ црковны книги, писаны съ два вида буквы и съ нарѣчіе ако не двойко, то поне не и еднакво: едни-ты употреблявать Христіани-ти отъ вѣсточѣж-тѣ црквиж, а други-ты нѣкои отъ западниж-тѣ; едни-ти е изнаѣрилъ Св. Кириль, а други-ти Св. Климентъ, и двама-та Българе; едни-ты ся наричатъ Кырилскы а други-ти глаголическы; едни-ты сѣ земены отъ Грьцкый алфавитъ, а други ты най много отъ непознатъ изворъ. Сега дохожда въпросъ: кои буквы е изнаѣрилъ Св. Кириль?— Всякой бы отговорилъ: Кырилскы-ты, а нѣкои дору казвать, че глаголицѣ-тѣ е измислилъ единъ священникъ Далматинець едвамъ въ XIII вѣкъ; нѣ таково казваніе, кое-то ся противи и на прѣданія-та на западниж-тѣ црквиж, която доказва неинѣж-тѣ древно сть, като приписува (ако и погрѣшно) глаголицѣ-тѣ на Св. Еронима, — таково казваніе не може никакъ да устои срѣщъ издырваніе-то на сегашнѣж-тѣ критикѣ, и глаголица-та е припозната за толкова старѣ, колко-то и кырилица-та, ако не и по-старѣ. Но тя иска сега още напрѣдъ да прѣстѣжи, иска да ся докаже, че неѣж е измислилъ самъ Св. Кириль, че тя е истинна-та кырилица, и Г. Шафарикъ прія да докаже това въ тѣжъ книгѣ съ исторически и филологически испитванія.

Что казва исторія-та за Кыриловѣж-тѣ азбукѣ? Най-старый свидѣтель, кой-то е живѣлъ нѣколко години слѣдъ Кыриловѣж-тѣ смръть, чрноризецъ Храбръ, като сравнява тѣжъ азбукѣ съ алфавита, казва, че алфавита сѣ изнаѣрили безбожници, а азбукѣ-тѣ святець Божій, пратенъ отъ Бога, че толкова челоуѣци въ толкова години докарали буквы-ты на алфавита до 24, а азбукѣ-тѣ отъ 38 буквы е устроилъ единъ челоуѣкъ въ малко врѣмя. Спорядъ това Кырилова-та азбука не е основана на алфавита. Съчинитель-тѣ на похвалното слово на Кырила и Методія казва:» не на тоуждемъ основаніи свое дѣло полгяюща, нѣ изнова писмена въображыша и съврѣшиста въ азикъ новъ. » Краинскый безымянный шиме: « noviter in-

venis sclavinis literis. » И самъ папа Іоанъ VIII казва: » *litteras sclavinicas a Constantino philosopho repertas Jure laudamus.* » Латинскы-ты священници станахъ врѣху непознати-ти кырилскы буквы, като че были безбожническы знакове, а самъ Кыриль, катогы оправдаваше не казваше да сж повече-то Грьцкы. Имена-та на тыя буквы различавать отъ имена-та на буквы-ты у други-ты семитическы народы, а като сж имена-та другоаче, трѣбува да ся и буквы-ты другоаче, зачто-то каква нужда е да ся турять новы имена на стары-ты буквы? Ето историческы свидѣтельства, че Св. Кыриль истинно е изнамѣрилъ новы буквы, а не прѣправилъ само нѣкои-си по-напрѣдъ знайнны буквы. А може ли нѣкой да приеже грѣко-славянскж-тж азбукж за изново изнамѣренж; кой незнае или невиди, че тя не е друго, освѣнъ грѣцкый алфавитъ, доплъненъ съ нѣкои знакове? И така Св. Кыриль не е изнамѣрилъ неѣъ, тя не е истинната кырилица, и прѣдъ XVI вѣкъ е ся е и именовала така. А кога не е тя, то коя е? Славяне-ти въ онова врѣмя не сж имали другж освѣнъ глаголицж-тж, та наздрво глаголицата е истинна-та кырилова азбука или кырилица. Следующе-то доказателство е историческо, подтврѣдено съ филологичско издырваніе. По кое нарѣчіе е писалъ Св. Кыриль? По нарѣчіе-то на онова мѣсто, гдѣ-то ся е намиралъ, кога-то преваждалъ Св. писаніе. Гдѣ е было то? Въ Паноніѣ при Моравскый князь Коцель. А въ кои книги, прѣведены отъ Кырила, ся види Панонско-то нарѣчіе? Въ глаголическы-ты или въ грѣкославянскы-ты? Въ глаголическы-ты — отговаря Г. Шафарикъ и доказва съ повече отъ сто лексически и грамматически примѣри И така и исторія-та и филология-та доказва, че глаголическа-та азбука е Кырилово дѣло. Нѣ кой сж други-ты буквы, които до сега наричяхме кырилскы? Кой е измыслилъ тѣхъ? Климентъ епископъ Велицкый въ Българіѣж. Нѣговый Грьцкый живописатель казва: » Разумно той употрѣби други буквы, които ся разбирать по-добрѣ отъ оныя, които бѣше изнамѣрилъ мѣдрый Кыриль. » Сега, пыта Г. Шафарикъ: кои буквы разбирать Грьци-ти по-добрѣ; глаголическы-ты или кырилскы-ты? — Безъ съмнѣніе кырилскы-ты; и така тѣхъ е наряди Климентъ.

БЪЛГАРСКИ НАРОДНИ ПЪСНИ

(изъ Сборникъ-тъ на Ю. Н. Шишкова)

I.

Гергювъ - день.

Тръгналь ми е Святый Георгій
Сутринъ рано на Гергювъ-день,
Да обходи зеленъ синоръ
Сутринъ рано на Гергювъ-день,
Зеленъ синоръ башъ ишеницъ
На-сръща му Сура Ламъа,
Сура Ламъа съ три главы.
Святый Георгій отговаря:
» Ой та тебѣ Сура Ламъо!
» Назадъ, назадъ, сура ламъо,
» Че щѣ извадиъ златъ буздуганъ,
» Щѣ отсѣкъ до три главы,
» Та ще текнатъ до три рѣки,
» До три рѣки черни кръвы.»
Не ся върна сура ламъа;

Той извади златъ буздуганъ
Та отсѣче до три главы
Текнали сѣ до три рѣки
До три рѣки черни кръвы;
Шьва рѣка по орачи —
Башъ ишеницъ;
Втора рѣка по овчеры —
Прѣсно млѣко;
Третья рѣка по коначи —
Ройко вино. —
Стани сега, Господине,
Тебе пѣемъ, Бога славимъ,
Отъ Бога ти много здравье,
Отъ дружинъ съ веселбъ!

II.

Кара-Богданъ.

Пилъ Богданъ вино чървено
На Стамбодъ на еди-куле,
На беглишки-тъ механы
До войводово колѣно.
Войвода дула Богдану:
Богдане кара Богдане,
Деветь години какъ ходешъ,
Какъ ходишь та хайдутувашъ!
Колко си села раселилъ?
Колко черковы изгорилъ?
И колко пола распопилъ?
Колко си будки разбудилъ?
Колко си момы, размомилъ,
Колко бащи си растѣжилъ?
И колко майки распякалъ?

Богданъ войводу думаше:
Войводо нашъ Господарьо,
Като ма питашъ да кажъ
Правинко да ти обадилъ.
Колкото съмъ черквы изгорилъ
И колко то пола распопилъ
Черквы-тъ щѣ да направилъ
И поповы-тъ! упонилъ;
Села-та щѣ си заселилъ
Булки-тъ щѣ да убулчалъ
Бащи-тъ щѣ си расмѣилъ
Майки-тъ щѣ да раздумалъ
Момы-тъ размомени-тъ,
Салтъ тѣхъ немогъ направи.

ИЗЪ СБОРНИКЪ-ТЪ

на

НЕСА БОНЧОВА.

Другочна пѣсьнь.

Мари Радо, бѣла Радо
 Царь царува въ Цариграда
 Бѣла Рада въ Будинъ града,
 Царь за Радѣ войскѣ бере
 Войскѣ бере Будинъ бие:
 Бихъ Турци бихъ Гърци,
 Вихъ млади Еничере
 Неможехъ да разбѣжъ
 Нова града Будинова,
 Дуръ не доде Татаръ - Пашя,
 Татаръ Пашя съсъ Татаре
 Еничеринъ съ Еничере.
 Дважъ обиде трижъ удари:
 Стѣни тѣ ся разлюляха.
 Кличерки ся откличихъ
 Порти - тѣ ся отворихъ
 Та е влѣзълъ Татаръ - Пашя,
 Татаръ - Пашя съсъ Татаре
 Еничеринъ съ Еничере.
 Тамъ завари бѣлжъ Рада.
 Че си сѣди на одрове
 Съсъ Радина мила брате
 Петра Бана, побратима.
 Побратима Влашка краля
 И Ювана мила брата.
 Петра Бана погубихъ.
 А Ювана потурчихъ,
 Бѣлжъ Радѣ поробихъ.
 Връзахъ ѿ бѣло лице
 Бѣло лице съ бѣлжъ валжъ
 Черни очи съ чернжъ валжъ.
 Тѣнки вежды съ тѣнкжъ валжъ,
 Качихъ ѿ конски кола
 Въ конски кола вѣвъ кочѣжъ
 Затворихъ прозорци - ты
 На трѣгнѣхъ низъ друмове
 Та врьвѣха тѣкмо три дни
 Прѣминахъ прѣзъ море - то

Прѣзморенны хоро играть,
 Ка ги зачу бѣла Рада
 Кочижю проговаря
 Кочижю братъ да ми си
 Братъ да ми си и побратимъ
 Отвѣржи ми черни очи
 Черни очи бѣло лице
 Па отвори прозорци - ты
 Да поглядамъ горѣ долу
 Горѣ долу по хоро - то
 Давно виджъ нѣйдѣ нѣкой
 Отъ моѣжъ - тѣ клетѣ роджъ:
 Я майчицѣ, я бащицѣ:
 Я сестрицѣ, я миль братецѣ.
 Послуша ѿ кочижя
 Отвѣрза ѿ черни очи
 Черни очи бѣло лице
 Па отвори прозорци - ты
 Та поглядна бѣла Рада
 Та поглядна горѣ долу
 Горѣ долу по хоро - то
 Мо хоро - то по мамы - тѣ:
 Та не видѣ нийдѣ никой
 Отъ нийцѣ - тѣ клетѣ роджъ.
 Кочижя Радѣ каже:
 Хайде хайде бѣла Радо
 Ты щешъ видѣ майкѣ бащжъ,
 Кога роди врьба гроздье
 И ракъта жьлтѣ бдюлѣ(?)
 А Рада му отговаря:
 Кочижю, братъ да ми си
 Я подай ми влашко ноже
 Да разрѣжѣ жьлтѣ бдюлѣ
 Жьлтѣ бдюлѣ и перамжъ (портакать).
 Не сѣтися кочижя
 Подаде ѿ влашко ноже.
 Неразрѣза жьлтѣ бдюлѣ
 На се въ сердце - то удари
 И отъ душижъ раздѣви.

СЪВРЕМЕННА ЛѢТОПИСЬ.

Американскы-ти дѣла отъ день на день ся заплитжтъ и привлачѣтъ общо-то вниманіе. Съверо-американска-та дръжява залѣга да усвои централнж-тж Америкж, и въ тѣжъ часть на свѣтъ-тѣ готви-ся политическа бора. За това не считамы неумѣстно да приготвимъ читатели-ти наши съ кратко изложеніе на положеніе-то въ коіе-то ся нахожда сега таіа часть.

Отъ 1820 година четьре пѣти въ годинж-тж ставжтъ революціи (размирици) въ Мексикж безъ да имжтъ нѣкой положительный резултатъ. Кой-то надвие той царува, догдѣ ся іави другый да го истика.

На 1822 годинж Санта Анна іедно отъ приближенни-ты лица на Мексиканскый-тѣ Императоръ Итурбиде, кой-то ся посочи самъ на тронъ-тѣ подѣ име-то на Августина I, замысли противъ нѣго възстанніе. Итурбиде ся отрече отъ прѣстоль-тѣ на 1823 год. подирь шестимѣсячно царуваніе и ся удали въ Италиѣж, и подирь пакъ ся врънж и опыта да завладѣе тронъ-тѣ, нѣ бѣ убитъ. Англіа даде на заіемъ пари за да поддржи новж-тж дръжявж коіа-то изникноваше въ Амѣрикж. Мексиканска-та Республика ся възроди, нѣ неуредици и партіи не ѣ давжтъ да живѣе спокойно. Скоро Санта Анна замысли ново възстанніе, нѣ и тойзи пжтъ останж измамень. Президентъ (управитель) на Республикж-тж бѣ избранъ Геррера (1829). А на воинстенный-тѣ Генералъ паднж му ся на честь-тѣ да пѣди Испанци-ти отъ земѣж-тж на Республикж-тж. Той съ честь испльни

това и побѣда-та койж-то той удържа при Тампико умножи славж-
тъ му и политическо-то негово влианіе. Обстоітелства-та бѣхж
благоприятни за да докачи управленіе-то и да бѣде глава на Рес-
публикж-тъ, нѣ Бустаменте го прѣвари и нѣколко мѣсяца управлява
странж-тъ. Подирь малко врѣмя Санта Анна и третій пѣтъ под-
дигж възстаніе въ Вера-Крусъ, и той-зи пѣтъ има успѣхъ, ста-
нж президентъ и можіаше да стане и диктаторъ: нѣ като Цинцина-
та той остави тронъ-тъ и ся връж въ селскж-тъ си колибж а на
мѣсто-то си воскачи Гомеса Фаргаса, іедного отъ пријатели-ти си.

Нѣ не бѣ дълговременно спокойствиіе-то му. На 1834 години,
той пакъ ся подигж за да развали всичко, що бѣ исправилъ. Про-
гласи Мексиманскж-тъ республикж іеднж и нераздѣлнж (1836). Нѣ
Техасъ ся отдѣли и прогласи ся независимъ. Санта Анна бѣ раз-
битъ и ся улови. Той спасе животъ-тъ си само съ условіе да о-
чисти Техасъ; Новж-тъ Республикж закрыліаше Сѣвероамери-
канско-то правителство, коіе-то чкаше да улучи врѣмя за да сж
сѣіедини съ Американскы-ти дръжави.

Догдѣ Санта Анна ся мѣчаше въ робетво въ Мексико бѣ из-
бранъ за президентъ пакъ Бустаменте, той не ся потѣкми съ Фран-
цузско-то Правителство, и Жуанвидскій-тъ принцъ (сынъ на Лу-
довика Филипа) бомбардирова укрѣпленіе-то Сень Жанъ д' Уллоа.
Таіа бѣда умножи народнж-тъ любовь къмъ Санта Анна, кого-то
Сѣвероамериканско-то правителство освободи отъ неволж. Подирь
нѣколко години, той сваи Бустаменте и залови диктаторскж-тъ
власть. Понадѣахж ся че глава-та на тѣж дръжавж ще ся тури
малко на редъ, нѣ іавихж ся противници и ново възстаніе избу-
хнж въ Мексикж.

Като не можи да удържа власть-тъ, коіа-то испльзнж отъ рѣ-
цѣ-ти му, и като видѣ че звѣзда-та му потъмнѣ, той отиде въ Ве-
ра Крусъ и побѣгнж въ Гаваннж.

На 1846 год. поченъ война съ Сѣвероамериканскъ-тѣ дръ-
жявѣ и побуди мексиканскъ-тѣ войскѣ да го повыка да ся врыне,
нѣ той бѣ разбитъ при Халеннѣ отъ Генерала Скотта и неможи да
удръжи неприятель-тѣ, кой-то подстѣпи подѣ стѣни-ти на Мексико,
и само погрѣшкы-ти на Американци-ти спасохъ республикѣ-тѣ. На
1852 год. ново возстаніе побуди Санта Анна да излѣзе пакъ отъ
уіединеніе-то, въ коіе-то ся бѣ затворилъ.

Послѣдній-тѣ Президентъ Комонфортъ адвокатинъ, кой-то іе
пѣтувалъ въ Америкѣ и въ Европѣ, замыслилъ бѣ да устрои
правителство на по іагко основаніе, нѣ Санта Анна, кой-то десять
пѣти бѣ испѣденъ докачи пакъ диктаторство-то а Комонфортъ и
всичкы-ты врагове на неуредици-ти ся съіединихъ съ Генерала
Алвареса и го принудихъ да бѣга. Комонфортъ съ помощь-тѣ на
той-зи Генералъ сѣднѣ на президенскый-тѣ столъ, и замысли пакъ
да прѣобразова Мексиканскъ-тѣ республикѣ. Нѣ войска-та на Ге-
нерала Сулоага, коіа-то бѣше на странѣ-тѣ му отмѣтнѣ ся и ста-
нѣ на срѣщаму, искаше да възведе на президентство Сулоага или
Санта Анна и залови укрѣпленіе-то и кашли-ти, отъ кой-то не-
можи да ги испѣди Комонфортъ. И до днесъ крѣвта ся лѣіе и чю-
жестранни-ти дръжяви неможихъ да приварѣтъ това несчястіе.

ПОЛИТИЧЕСКЫЙ ДНЕВНИКЪ.

Всичкы-ты международны въпроси приближявѣтъ да ся разрѣ-
шѣтъ. Парижскы-ти конференции кой-то цѣль свѣтъ чяка, откры-
хъ ся на $10/22$ Маіа подиръ пладнѣ, и въ прѣво-то събрание бы-
ло разсужденіе, какъ-то казва французскый-тѣ вѣстникъ Мони-
теръ, за Дунавскы-ти княжества. Второ-то събрание щѣло да ста-
не на $14/26$ Маіа. Австріа още настоіава на мнѣніе-то си, че
конференци-ти нѣмѣтъ право да прѣглѣдовѣтъ уредби-ти за ду-

навско-то плуваніе, тіа прѣзь французскій-тѣ вѣстникъ обпародовала іе запискѣ, въ коіж-то повтара сѣщо-то мнѣніе, нѣ оше ни іедна дръжава не раздѣля съ неіж това мнѣніе.

Колко-то за другы-ти международни въпроси нѣма нищо поново. Несогласіе-то на италианскы-ти дръжавы: (Сардиніж и Неаполь) носи ся слухъ, че ще приемене посредничество-то въ това дѣло не Голландіа, както бѣхж казали, а Пруссія, нѣ това іе оше іединъ слухъ само, и въ совѣтъ-тѣ на прѣвоклассни-ти дръжавы не іе оше рѣшенъ кой ще бѣде посредникъ.

Не іе богата съ рѣсни новини и вѣтрѣшніа-та лѣтопись на Європейскы-ти дръжавы.

Въ Англиіж Министерство-то ся бори съ противнѣж-тѣ страіж, коіа-то отъ день на день ся усилива, и таіа борба не ще да ся сврѣши добрѣ за министерство-то Дерби.

Голштинскій-тѣ въпросъ и той помрѣднѣж на прѣдъ. Повече-то отъ нѣмскы-ти дръжавы приеіжж рѣдложение-то на гановерско-то правителство и извѣавихж желаніе-то си да закрыліжтѣ и да забраіжтѣ правдини-ти на нѣмскѣж-тѣ националность противъ Даниіж.

Отъ Пруссііж пишѣжтѣ (N. P. Z.) че здравіе-то на царь-тѣ ся поусправило, нѣ за да оздравя сѣвсѣмъ трѣбѣ да ся лѣчи прѣзь лѣто-то, и прѣзь дені-ти сѣбралъ ся консилнумъ отъ най добри-ти лѣкари въ Берлініж за да рѣшіжтѣ какво лѣченіе да ся прѣд-пріеіе.

Во Францііж утвердіся отъ сенатъ-тѣ новъ законъ, споредъ жой-то ще ся устрои особо судилище за министри, посланници, сенатори и кавалери кои-то имжтѣ голѣмый-тѣ крѣсть на почетенный-тѣ легыонъ (la legion d' honneur). Нѣколко гласове ся издигнѣхж въ сенатъ-тѣ противъ тойзи законъ. Єдинъ отъ сенатори-ти прѣдложи да ся прибави, че и члєвовє-ты на императорскѣж-тѣ фамилііж ще ся сѣдѣжтѣ въ това судилище. Тойзи законъ ся пріеіе

съ вышегласіе отъ 221 гласъ противъ 9. И така въ странѣ-тѣ, коіа-то ся іе славила, че прѣдъ Судъ-тѣ всички сж равни, устроіа-вася привилегированъ Судъ.

ТРЪГОВСКИЙ ДНЕВНИКЪ.

Нѣмамы днесъ факты за да изложимъ нѣщо по ново за състоіа-ніе-то на тръговіѣ-тѣ, за това ще поговоримъ днесъ за напрѣдо-ваніе-то на тръговіѣ-тѣ и слѣдователно въ всяко друго нѣщо въ іеднѣ странѣ, коіа-то има много по голѣмъ интересъ за насъ нежели всяка друга страна. И наистинѣ прѣобразованіе-то коіе-то іе поченжло Египетъ (Мѣсѣръ), развитіе-то на промышлен-ность-тѣ и на тръговіѣ-тѣ обрѣщѣтъ вниманіе-то на политиче-скы-ти дѣятели и на економисти-ти. Мехмедъ-Али пашіа и Саидъ пашіа открили сж новѣ будущность за тѣѣ странѣ. Най паче Саидъ пашіа, кой-то іе проевѣтенъ отъ духъ-тѣ на врѣме-то си и по до-брѣ познава потрѣбности-ти на земіѣ-тѣ си. Въ три години при ніего страна-та іе много напрѣдовала. » Сегашный-тѣ Египетъ е е може да ся сравни съ Египетъ-тѣ, какъвъ-то го остави Мехмедъ-Али, казва Г. Меррюо въ съчиненіе-то си коіе-то ся издаде не отдавно : *L' Egypte Contemporaine*. » Мехмедъ-Али положи само основаніе, нѣ война-та му побрѣка да доврѣши зданіе-то, и на сына му ся паднѣ честь-та да продлѣжава поченжто-то дѣло.

Саидъ Пашіа ся іе родилъ на 1822 г. и приіе прѣстоль-тѣ на 1854 год. подиръ смръть-тѣ на братанеца си Абасъ - Пашѣ. Той іе възпитанъ въ Египетъ отъ Французскы учители и не іе губылъ на пусто врѣмя-то си. На 1838 г. іединъ писатель, кой-то не можіаше да прѣдвижда, че Саидъ Пашіѣ кога годѣ ще при-іеме прѣстоль-тѣ чюди ся на рѣдкѣ-тѣ любознателность и на голѣми-ти способности на младый-тѣ Аббасъ Пашіѣ. Мехмедъ - Али готвіаше сына си за морскѣ службѣ. И капитанъ Уссаръ го по-

святѣ въ таинства-та на математическы-ти науки на мореплаваніе-то. Подирь Г. Кеногъ прочють ориенталистъ ¹⁾, кой-то сега іе Секретарь при Саидъ Пашіѣ доплъни въспитаніе-то му. Като прие прѣстоль-тъ Саидъ Пашія завари странж-тж неустроіена. Прѣобразованіе-то на Мехмедъ - Али пашіѣ не ся удаде, и той бѣ длженъ да почене отъ начяло-то.

Най прѣва-та му грыжа бѣ да устрои администраціѣ-тж (управленіе-то). Нѣ още по основателно бѣше воіенно-то прѣобразованіе. Той умали войскѣ-тж до 12 хыліади, ако и да има отъ Султанъ-тъ разрѣшеніе да іѣ умножи до 30 хыліади.

Нѣ той не ся ограничи само съ тыія реформи, освободи и земіѣ-тж и трѣговиѣ-тж отъ монополиѣ-тж, коія-то владѣяше до ніего. И въ сегашно-то врѣмя трѣговска-та дѣятельность прие-ла іе такви размѣри, казва Г. Меррюо, гдѣ-то нужно іе да ся повздрѣя. И що іе най главно-то, тіа отъ Еиропейци-ти прѣмину-ва въ рѣцѣ-ти на туземци-ти, кои-то скоро ще іѣ завладѣѣтж съвсѣмъ.

Той залѣга и за олесненіе на съобщеніе-то. Страна-та има вече два желѣзни пѣтища: отъ Александриѣ до Каира и отъ Каира до Суецъ. Прѣвый-тъ іе поченѣтъ още отъ 1837 год. отъ Английска компания іе доврѣшенъ и открытъ на 1856. год. при Саидъ Пашіѣ. И по два-та тыія направленія проведенъ іе телеграфъ електрическый. Плуваніе-то по рѣкѣ-тж іе устроіено, нѣ още два проіекта сѣ готовы да іѣ осуществѣтъ. Єдиный-тъ за каботажно-то ²⁾ параходство въ Черно-то море, а другый-тъ има общечловѣческо значеніе — прорѣзваніе-то на Суецкый-тъ каналъ, коіе-то іе на-

¹⁾ Ученъ на вѣсточни-ти языци: Турскый, Персидскый, Арабскый и проч.

²⁾ Вжтрешно мореплаваніе сирѣчь отъ єдинъ портъ въ другый свой портъ, на сѣщій-тъ брѣгъ.

мыслилъ и съ неутомимо рвеніе прѣслѣдова Г. Лесепсъ. На той-зи поріектъ рукоплѣще цѣла Европа и цѣль свѣтъ, освѣнь Англія, коіа-то и до днесъ ся противи на испълнение-то му, защо-то не ъ дава рѣкъ да ся отвори кѣсъ пѣтъ въ Индійско-то море. Нѣ ако ся удаде той-зи проіектъ, то не може ся исказа какви резултати ще има той за трѣговиѣ-тъ Египетскѣ и въобще Турскѣ-тъ. Въ Суецкый-тъ портъ и сега има голѣма трѣговскѣ дѣятелность и въ Annales du commerce extѣrieur нахождамы че въ 1856 год. достигнѣла ѡе до 65 мил. франкы освѣнь монетѣ, що ся ѡе испратила отъ Европѣ въ Азійѣ прѣзь той-зи градъ до 500 мил. фр. Ланѣ дѣятелность-та ѡе была още по голѣма, защо-то въ прѣ-ви-ти шесть мѣсяца прѣзь Суецъ ѡе провезена стока повече отъ колко-то ѡе минѣла на 1857 цѣлѣ годинѣ. Що ще бѣде кога прѣзь Суецъ ся открьіе пѣтъ за голѣми кораби и кога тѣ поченѣтъ да ходѣтъ въ Индійѣ и въ Кынѣ?

КНИЖЕВНЫЙ ДНЕВНИКЪ.

Ако нѣмамы новини съ кое-то да можемъ да позарадовамы наши-ти читатели, то не ѡе грѣхота да гы позальжимъ, а може и да ся осуществи таѡа лѣжіа. Научавамы, че мнозина отъ наши-ти учены готвѣтъ или приготвили много книги за напечатание, кога ще дочякамы той-зи честитѣ чѣсъ, въ кой-то ще можемъ да гы внесемъ въ нашый-тъ дневникъ?

ОБЩИЙ ДНЕВНИКЪ.

Отъ всячкы-ти духовенства Английско-то ѡе най богато, то зема доходъ отъ имотѣ-тъ си 250 мил. фр. Има само два архііепископа, кой-то земѣтъ до 1500000 фр. 24 Епископа кой-то заіедно земѣтъ до 6 мил. фр. 28 дїакона по 20,000 фр. всѣкый іединѣ. 2,200 священници по 60,000 фр. всѣкый іединѣ. Въ Фран

Илиѣ доходы-ты на католическо-то духовенство не надминуваѣтъ 30. м. фр. а на протестанско-то 12,00,000 фр. а всички-ти разности за духовенство-то простиратъ ся до 46 м. фр. Въ Италиѣ, Испаниѣ, Португалиѣ и Австриѣ доходы-ты на духовенство-то сѣ пропорционални съ население-то и не надминуваѣтъ отъ 2 фр. въ годишѣ-тѣ на человекъ. Въ Франциѣ не ся пада и по 1 фр на душиѣ, а въ Англиѣ надминува 10. фр.

Наши-ты читатели трѣбѣ да ся научили отъ вѣстници-ти че въ Англиѣ сѣ построили іединѣ параходѣ тврѣдѣ голѣмѣ, и по-дирѣ много прѣпятствиѣ испуснахѣ го въ водѣ-тѣ. Вѣстници-ты сега правѣтъ любопытны сравненіѣ че той-зи параходѣ Левиаданѣ може да вдигне 23,000 тони ¹⁾ сирѣчь два шти повече отъ колко-то іе вдигна цѣлѣ флотѣ при Генрихѣ VIII. Испанска-та армада, коѣ-то іе имала 197 кораби вдигала іе само 30,800 тони сирѣчь $\frac{1}{3}$ повече отъ іединѣ параходѣ Левиаданѣ.

Бенгалска поща. Въ Бенгалско-то президентство въ Индиѣ пощѣ-тѣ носѣтъ скороходы (dawk walles.) кои-то припускѣтъ отъ єдинѣ конакѣ до другѣй пространство до десять мили. Обыкновенно излазѣтъ троїца, двамина-та носѣтъ на сѣркѣ торбѣ съ писма а третѣй-тѣ носи на кобилицѣ-петарра, котѣ съ аманети кои-то висѣтъ на край-тѣ като ведра. Тѣ сѣ облѣчени леко, токо речи голы, на главѣ-тѣ имѣ іедно платѣнце. Като стигнѣтъ до конакѣ-тѣ въ іединѣ или $1\frac{1}{4}$ чѣсь врѣмя, тѣ прѣдавѣтъ пощѣ-тѣ на другѣ, кои-то чѣкѣтъ да ги смѣнѣтъ, сѣднѣтъ нѣйдѣ подѣ сѣнкѣ за да подкрѣпѣтъ сили-ти си съ малко отваренѣ съ водѣ орисѣ, кой-то висѣ въ торбичкѣ на поясѣ-тѣ имѣ. Запалѣтъ лули-ти и чѣсь или два почивѣтъ, надвечерѣ като стигне отсѣщна-та поща, тѣ іѣ приѣмѣтъ и ся връщѣтъ. И така троїца

¹⁾ 1 тона има до 800 оки.

Скороходы постоянно тичѣтъ на сѣщо-то пространство десять мили и на іединый-тъ или на другый-тъ край имѣтъ си кѣщѣ-тъ. Нощѣ ся прибавя още и муссалджиѣа (машаладжиѣа) кой-то свѣти съ машалѣ не само за да освѣщава пѣтъ-тъ, нѣ и да испажда дивн-ти звѣрове, кой-то реватѣ на около. Случявало ся іе чѣсто да найдѣтъ пощѣ-тъ а скороходы-ты ся губѣтъ безъ вѣсти.

КУКУШЬ¹⁾ — Со особенна радость и удоволствіе гледаме да се събудва народно-то чувство и въ тие страны, гдѣ оно до сега спіеше глѣбокъ сонъ и совсемъ беше подавенно и заглушено отъ инородно. Така, предъ неколко мѣсаци, введесе Българскій-отъ языкъ во училище-то и въ църквите Кукушки. И това многорадостно явленіе шо друго е какъ не явний белегъ, шо Кукушаны-те се осветиха и пробудиха и така познаха първо-то свое заблудженіе и ложный-отъ пѣтъ, по кой-то они до тога вървеха ?

Кукушаны-те до скоро време не толко не беха чуле никой пѣтъ слово-то Божіе на природный-отъ имъ языкъ, но не знаиха бедны-те существа ни оно на той языкъ, сега они съ неутолима жажда мало и големо слушатъ слово-то Божіе на майкинѣ си языкъ; и вси-те шо се въ состояніе се за-прегнале да се учатъ да читатъ и пишатъ по Български, и не толко мады-те праватъ това, но и чловѣци на прѣкръщенна ветѣе возрастъ. Свещеници-те Кукушки до това време знаеха толко по гърчки да читатъ, на языкъ совершенно чуждъ и неизвестенъ за нихъ, сега познаха и видоха велика-та бездѣна и пропасть, въ коя-то они до сега бѣха се находили; сега тые познаха колко они удалени били отъ висока-та си длѣжность и званіе: ибо, называющихся учителя и наставници народны, они не толко народъ-отъ, споредъ обязаность-та имъ, не можеха и не знаеха да учатъ и наставляватъ на велики-те и спасителны истинны христіански, но и они сами гладуваха и жедуваха за тия истинны. Нихно-то назначеніе беше да просвещаватъ други-те, но како можеха они да просвещаватъ други-те, кога сами они въ глѣбока тма се находеха ? . О, прегорко, вистина, и достопащевно положеніе! Въ такво исто безотраднo положеніе се паходатъ и до днеска вси-те слѣдующи Македонски Епархіи, именно: Охридска, Битолска, Костурска, Магленска, Воденска, Струмичка, Поленинска, Мелнизка, Сереска, Драмска, и некои други, где жители-те се измешани со Гърци. Дай Господи, Кукушаны-те, кой-то се всредъ среде поменуты-те Епархіи, да се учинатъ за нихъ примѣръ со свое-то пробудванѣе и добро стремленіе! И непремѣнно това

¹⁾ Кукушь, или Кълкълъ, е касабѣца, на коя-та жители-те се вси-те Българе, освенъ мало Турци, и отстой отъ Солунъ на шесть часа, на Сѣверъ.

скоро ще се сbye, ако толко Кукушаны-те не охладѣятъ во своя-та ревность, отъ коя-то они сега силно се распалены, и тога Кукушъ ще се учини средоточна точка, отъ гдѣ любовь-та къ народно-то образование какъ мѣляна ще се раздае изъ край въ край по вси-те направленія. И тога за неква честь и слава ще е достоенъ Кукушъ не толко отъ современници-те, но и отъ най отдаленно-то потомство! Народна-та исторія тѣа забелѣжитъ тоа негово добро дѣло съ неизгладими черты. Напротивъ тога вѣчна укоризна, срамъ и стыдъ тѣа легнетъ на Охридъ, Битоля и други по главни градища за нивно-то крайно закосненіе въ слепота-та и заблужденіе-то.

Особенно между Кукушаны-те со своя-та ревность се отличава Господинъ Нако Станишовъ. Не по маду безсмъртно име тѣа оставатъ за свое-то усердіе и ревность и достопочитеніе-отъ имъ учитель Димитрія Минадиновъ съ помощникъ-отъ Ксенофонта; они вѣчно тѣа се споминатъ како първоначални насадители и распространители на народно-то ученіе и просвѣщеніе въ тая страна. На Кукушаны-те почнали вече, какъ то се научихме, да подражаватъ нивни-те соседи (комшии,) Полянинци-те¹⁾. Тамъ дѣйствува достопочитенный-отъ имъ духовникъ Иеромонахъ Климентъ. Богъ да му е на помощ! Дѣло-то му е истинно духовно и душеспасително! Дай Господи поветъе такви духовници, кои-то да не гледатъ все за въ торба! Мые нѣлно сме уверены, що и Полянинци-те тѣа покажатъ тая иста ревность и единодушно согласіе за народно-то просвѣщеніе, како и Кукушени-те.

Владыка-та Полянинскій (ὁ Ἄγιος Πολιανης) така се вика владыка - та, на тая епархія] на желаніе-то да введатъ Кукушаны-те прародный-отъ языкъ въ училища-та и църкви-те се воспротиви, и имъ каза чи ако не се оставатъ отъ »тоа нововведеніе« ще ги афориса, но они, далеко отъ да се боятъ отъ такви афоризми, така кратко и много умно му се отговориха:

»Владыко светый, ако вводиме мые въ наши-те училища и църкви Българскій-отъ си языкъ, мые со това, ни се чини, не толко не правиме нѣкое богопротивно и лошо дѣло, но, напротивъ, много богоугодно и душеполезно; ибо Български-отъ языкъ е нашъ Майкинъ ни языкъ, кой-то единъ толко мые чисто и совършенно знаеме, кога напротивъ отъ гъркскій-отъ едно и едно слово не отбираме, а слово-то Божіе, какъ несомнѣнно известно е всекому здравомыслящему, тебе да се проповѣдува на языкъ извѣстенъ за слушатели-те, иначе проповѣданье-то не може да се нарече проповѣданье. Мые гледаме шо и Божественны-те Апостоли проповѣдаха Евангеліе-то на вси-те народи не на единъ языкъ всемъ а на всекой народъ по языкъ-отъ му: на Евреи-те, по Еврейски, на Гърци-те по Гърчки, на Римляни-те по Римски и

¹⁾ Полянино, или по турски Дойранъ также касабика отстой отъ Кукушъ на сѣверъ шесть часа.

прочее, иначе не може и да бѣде. И защо друго се преведе священо-то писаніе на вси-те языци; какъ не за тоа, що всекой народъ да можетъ да слушають на извѣстенъ нему языкъ законъ Божій и най нужны-те и необходимы за него истинны, отъ знаніе-то или незнаніе-то на кой-то зависи негово-то вѣчно спасеніе или осужденіе и мученіе? И пакъ защо друго еще предъ 1000 години сиречь щомъ толко се крстиха Българи-те се преведе священо-то Писаніе на Българскій языкъ отъ Кирила и Меѳодія со согласіе и побужденіе на цариградска-та църковь, какъ не затова, що Българскій-отъ народъ, на кой-то и Мые сме членове да слушають законъ-отъ Божій и високи-те Божественны и спасителны истинны и да хвалять и славить Бога на Майкинъ си языкъ? Наша-та простота и заблужденіе беше причина що мые досега постѣнвахме противу законно и не естествоно що совершенно да не употреблявами въ училища-та си ни въ църкви-те природный-отъ языкъ. Но ваше пресвещенство, какъ духовный отецъ и пастыръ нашъ, кому-то са поручены души-те ни, за кой-то ты некога искашь да давашь отвѣтъ Пастиреначалнику Христу, одамна требаше да исправишь тая наша погрѣшка и заблужденіе сирѣчь да не вразумишь какъ мые должны сме да се молиме Богу на свой языкъ, кой-то и ты самъ требаше да изучишь чисто и совершенно за да можешь споредъ длѣжността ти да учишь и наставлявашъ духовни-те стада. А сега ни мие разумѣваме тебе, нито ты нашь, а послѣ това можешь ли ти достойно да се наречешъ пастыръ? За те, молимъ те Владико светый ако ти не земашь трудъ и попеченіе да не просвѣщавашъ и управляешъ споредъ званіе-то ни на истинный пѣтъ, по крайный мѣръ не препятствуй ни споредъ сила-та ни и разумѣніе-то да се просвѣщавами и образувами духовно и умственно. » Съ тие слова Кукужани-те му затнаха уста-та на владыка-та, и онъ волею и неволею се замолча, но видимо сѣрце-то му кипеше отъ гнѣвъ и ярость. Богъ да го научи на добро! Аминь!

КНИГИ

кой-то ся съ печатали въ Печатницѣ-тъ ни
и ся намирътъ за продажбѣ:

СКРАТЕНІЕ на ТУРСКА-ТА ИСТОРИЯ преведена, попълне-
на и издадена отъ П. Славейкова.

Цѣна-та ѳ ѳе 1 пванецъ.

КРАТКА СВЯЩЕННА ИСТОРИЯ преведена отъ Архимандри-
та Партеніа Зографскій. Цѣна-та ѳ ѳе 5 гроша.

ЦВѢТОСЪБРАГІЕ Църковно-Славянскаго языка (СЛАВЯНСКА
ХРИСТОМАОІЯ) издадена отъ Никифора П. Константинова.

ПЪРВА ХРАНА за здравіа челоуѣчески умъ, прѣведена
отъ Иванъ П. Чичи, а печатана съ иждивеніе-то на родолюби-
вый-тъ Г-на Кара-Никола Ангелова.

ГРАММАТИКА или БУКВЕНИЦА СЛАВЯНСКА издадена отъ
Хр. К Сичанъ Николовъ.

КНИЖКА за БЛАГОНРАВІЕ-ТО преведена отъ французскы
отъ Хр. Ваклидова.

Учебни книжки за дѣца-та, наредени и издадени отъ П. Р.
Славейкова:

КНИЖКА I. БУКВАРЪ. Цѣна-та му ѳе 1 грошъ.

БЛЪГАРСКИ-ТИ КНИЖИЦИ.

Подписка та за спомоществование-
то на Българскы-ти Книжици и
на Българ. Книжнинѣ приѣма ся
отъ тыѣ лица:

Отъ Настоіатели-ти на БЛЪГАРСКЫ-ТИ КНИЖИЦИ
Г. Г. К. Мариновича и К. В. Славчевича въ Цариградь.

Отъ Г. Пантели Х. Г. Кесимова въ Тръново.

- » » Т. Х. Бойчова въ Шумень.
- » » Братиѣ Х. Петкови въ Русчукъ.
- » » Сав. І. Гамзовенова въ Видинъ.
- » » Радіа Теодорова въ Сиднѣстрѣ.
- » » Братиѣ Георгиѣвичъ въ Варна.
- » » А. Н. Каракашъ въ Свищовъ.
- » » Димитра Трайкова въ Софійѣ.
- » » Господина Данчева въ Сливенъ.
- » » Ст. Арнаудова и сынъ въ Габрово.
- » » Георги Карловскій въ Тулча.
- » » Неши Х. Матеѣва въ Едрене.
- » » Доктора С. І. Чомакова въ Пловдивъ.
- » » Ст. Груйоглу въ Кѣзанлъжъ.
- » » Иванча Стоіанова въ Ескы-Заарѣ.
- » » Христула Чорбаджи въ Хаскюй.
- » » Д. Х. Тулева въ Калоферъ.
- » » Братиѣ Х. Гюрови въ Самоковъ.
- » » Дци. Янакѣева въ Дупница.
- » » К. Фотинова въ Смирѣ.
- » » Хр. Георгиѣва въ Букурещъ.
- » » Мих. Поповича въ Ибраила.
- » » М. и А. Авраамовича въ Гюргево.
- » » Евлогіѣ Георгиѣва въ Галаць.
- » » Отца Архимандрита Наѣанаила Стоіановича Начял-
ника на Добровецкѣй-тъ мѣнастырь въ Яшь.
- » » Г. Шопова въ Измаиль.
- » » Николаѣа Хр. Палаузова и Ст. Тошковича въ Одессѣ.
- » » Ат. Михайлова въ Виеннѣ.